

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΓ΄
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 290
ΙΟΥΝΙΟΣ
2002

Αλωνάρης μήνας

Ο γυρισμός των νοσταλγών

«Αλωνάρη» λέγαμε, ως γνωστόν, στα χωριά μας τον Ιούλιο που μόλις μας ήρθε. Έτσι, από τ' αλώνισμα της σοδιάς των χωραφιών μας. Μήνας χαράς κι απαντοχής για τους κόπους μιας χρονιάς και την εξασφάλιση της πρώτης και βασικής ανάγκης των νοικοκυριών μας, τότε: του ψωμιού.

Εκεί στα ερημωμένα, σήμερα, αλώνια μας χτυπούσε η καρδιά των ζωντανών χωριών μας, κάθε Ιούλιο. Πόσες μνήμες στις πέτρινες εκείνες αλάνες, για όσους ζήσανε τότε στα χωριά μας! Και πόση νοσταλγία!... (Νοσταλγία, που πολλές φορές οδηγεί κάποιους σε ανούσιες εκδηλώσεις ενός άνοστου νόστου. Όπως, παράδειγμα, κάποιος Σύλλογος Ηπειρωτών Αιτωλικής με την αναπαράσταση του «αλωνίσματος»

επιστροφής στις ρίζες, που δεν πραγματοποιείται, όμως ποτέ. Αυτός, ο μη πραγματοποιήσιμος πόθος (Νόστος), γίνεται αβάσταχτη Νοσταλγία (άλγος του νόστου).

Αυτή η νοσταλγία, γεμίζει τα χωριά μας, για ένα δυο μήνες τα καλοκαίρια. Ένας γυρισμός-επίσκεψη ή προσκύνημα στη γενέτειρα, που δεν είναι επιστροφή. Ένας γυρισμός που γίνεται, χρόνο με

είναι και θα εξαντλείται και θα περιορίζεται σ' αυτόν τον πρόσκαιρο γυρισμό των νοσταλγών. Εκτός κι αν συμβούν... κοσμογονικά γεγονότα κι αλλαγές, που δεν φαίνονται.

Δεκαετίες τώρα κλείνουμε τ' αυτιά μας και τα μάτια μπροστά στο πελώριο εθνικό πρόβλημα της ερήμωσης της επαρχίας και των χωριών της, με τις ανυπολόγιστες οικονο-

πράγμα, ο γυρισμός —έστω και πρόσκαιρος— των νοσταλγών του καλοκαιριού είναι ένα θετικό και παρήγορο σύμπτωμα αντίδρασης. Είναι η φωνή της υπαίθρου, του χωριού, της φύσης, να γυρίσουμε στις ρίζες της βιασμένης ιστορικής και πολιτιστικής μας παράδοσης, για να... «ξαναβρούμε τον εαυτό μας», την ανθρωπιά μας και κάποιες θεμελιώδεις

αξίες, που την έλλειψή τους καθημερινά, όλο και εντονότερα..... Ένας γυρισμός ανάσα ζωής για τα χωριά μας και βάλαμο ψυχής για όσους μπορούν και τον βιώνουν κάθε χρόνο.

Γι' αυτό καλοδεχούμενοι όσοι γυρίζουν, έστω και σαν επισκέπτες και προσκυνητές στις ρίζες

Αλώνισμα στην παραλία του ΕΟΤ στη Βούλα!!!

το χρόνο, όλο και περισσότερο βιωματική ανάγκη των έγκλειστων των μεγάλων τσιμεντοπόλεων. Και θα μεγαλώνει συνεχώς, όσο η ζωή στις πόλεις αυτές θα γίνεται αφόρητη.

Το φαινόμενο αυτό, κάποιον το θεωρούν τάση επιστροφής στην επαρχία. Μακάρι να ήταν έτσι, αλλά δεν

μικές, κοινωνικές, δημογραφικές και ψυχολογικές συνέπειες. Μιλάμε συνεχώς για «αλλοτρίωση», αλλά δεν κάνουμε τον κόπο να παραδεχτούμε πώς, ...«πήραμε τη ζωή μας λάθος» και να προσπαθήσουμε να αλλάξουμε κάποια πράγματα που οδηγούν σ' αυτήν.

Όμως όπως και να 'χει το

τους και στα πατρικά τους.

Τα πατρικά, αυτές οι εκκλησιές μνήμης και αναπόλησης, που ο μεγάλος μας Παλαμάς έτσι τα τραγουδάει: «Το σπίτι που γεννήθηκα / ίδιο στην ίδια στράτα, στα μάτια μου υψώνεται / και μ' όλα του τα νιάτα».

B.T.

... τουριστικές εγκαταστάσεις του ΕΟΤ στη Βούλα!!! Σε τέτοιες πολιτιστικές... καρικατούρες οδηγεί, δυστυχώς, ο Νόστος των μετόικων της επαρχίας στις πόλεις, και τις βιώνουμε καθημερινά).

Νόστος, ετυμολογικά, είναι ο ασίγηστος πόθος της

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

«ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΑ»

Σταύρου Συκιώτη

Η τρίτη κατά σειρά εκδρομή της ΙΛΕΖ και του «Ζαγορίου» μας, στις 24-27 Μαΐου, είχε κατεύθυνση τη Νότια Ελλάδα την Πελοπόννησο. Κάλυψε το γύρο της Πελοποννήσου με επιτυχία και μια συμπίκνωση εντυπώσεων και γνώσεων. Το «τερπνόν μετά του ωφελίμου». Η ίδια η Πελοπόννησος, άλλωστε, τα προσφέρει αφειδώλευτα, τόσο με το εναλλακτικό φυσικό της περιβάλλον, όσο και το πλούσιο ιστορικό και αρχαιολογικό της περιεχόμενο.

Η ιστορία έχει αφετηρία, όπως κάθε χρόνο, το προαύλιο της Νομαρχίας. Δροσερό ακόμα το πρωινό. Χαιρετούρες και γνωριμίες από γνωστά και άγνωστα πρόσωπα και το ρολόισμα του πούλμαν προς την κατηφόρα του Νοτιά.

Αυτό το ρολόισμα, ομαλό, αναπαυτικό και άνετο με την επαγγελματική δεξιοτεχνία του οδηγού του πούλμαν κ. Γιώργου, διέγραψε τον περίγυρο όλης της Πελοποννήσου. Περιληπτικά:

- 24/5 Πάτρα-Εκκλησία Αγίου Ανδρέα-Ολυμπία-Καλαμάτα
- 25/5 Αρεόπολη-Σπήλαια Δυρού (Μάνη)-Γύθειο-Μυστράς-Σπάρτη
- 26/5 Τρίπολη-Μυκήνες (Φρούριο-Θολωτό)-Ναύπλιο-Τολό
- 27/5 Ναύπλιο-Παλαμίδι-Επίδαυρος-Επιστροφή

Η Πελοπόννησος είναι ένα μεγάλο χερσαίο κομμάτι της χώρας μας. Είναι ιδιαίτερα προικισμένη από τη φύση. Στο χώρο της συνυπάρχουν

όλα τα γεωλογικά στοιχεία: τα ορεινά συγκροτήματα του Ταυγέτου, που είναι ισούψη με τη δική μας Τύμφη, η Ζήρεια, το Χελμό και τον Ερύμανθο, όλα με εντυπωσιακές κορυφογραμμές και χαραδρώσεις, με γυμνές και δασώδεις πλαγιές, όλα απολήξεις της ηπειρωτικής Ελλάδας, δηλ. της Πίνδου. Αλλεπάλληλα καταπράσινα γόνιμα οροπέδια, που προσφέρουν πλούσια εκμετάλλευση κηπευτικών, ελαιόδενδρων και άλλων οπωρικών. Αρδεύεται σε όλο το χώρο της από ποτάμια με κυριότερα τον Αλφειό, το Λάδωνα, τον Ερώτα κτλ. που στις κοίτες του υπάρχει οργανιστική βλάστηση.

Ακόμα η Πελοπόννησος είναι ένα μεγάλο νησί έτσι όπως αποκόπτεται με τον Πατραϊκό και Κορινθιακό κόλπο μαζί με τον Ισθμό της Κορίνθου από την ηπειρωτική Ελλάδα, απλωμένο στην αγκαλιά του γαλάζιου Αιγαίου. Έχει το σχήμα μεγάλου πλατανόφυλλου που σημαίνει ατέλειωτες ακτές, αλλεπάλληλους κόλπους και κολπίσκους, μαγευτικές αμμουδιές για θαλασσοπαιχνίδια, λιμάνια και λιμανάκια για φιλική υποδοχή επισκεπτών.

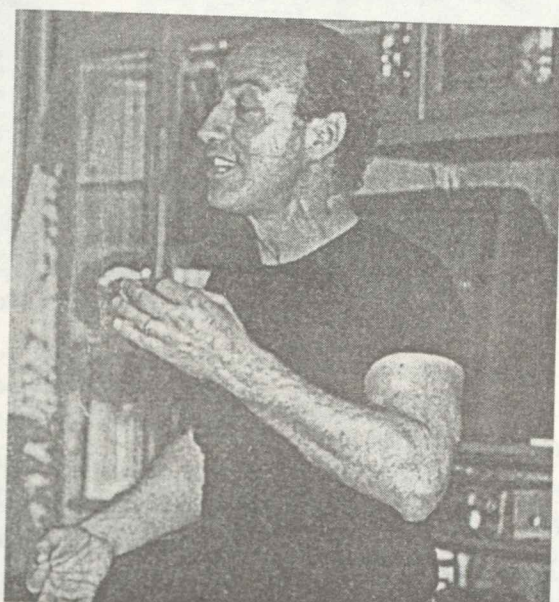
Πέρα από αυτά φυσικά χαρίσματα η Πελοπόννησος είναι πλούσια

σε ιστορία και αρχαιολογικές περιχές. Κάθε γωνιά της έχει και ένα χώρο όπου συναπατώνται από τα παλαιότερα χρόνια ο μύθος, η ιστορία, ο πολιτισμός, μέχρι και τις μέρες μας. Είναι ένα διαμέρισμα της χώρας μας που έπαιξε σημαντικό ρόλο στη ζωή και την ιστορία της Ελλάδας από την αρχαία εποχή μέχρι και τη νεότερη. Το Ναύπλιο, αυτή η γραφική σήμερα πολιτεία της, υπήρξε η πρώτη πρωτεύουσα του νεότερου ελληνικού κράτους και γενικά ο πελοποννησιακός χώρος διαδραμάτισε πρωτεύοντα ρόλο στην επανάσταση του 1821.

Μια εκδρομή σε μια τέτοια ενδιαφέρουσα περιοχή..... τουρισμός. Η φετινή εκδρομή του περιοδικού μας ήταν μια εκδρομή-σεμινάριο, στην κυριολεξία του. Σχεδόν από το ξεκίνημά μας και σε όλη τη διαδρομή της εκδρομής είχαμε την ευκαιρία να ακούσουμε και να μάθουμε χίλια δυο πράγματα για κάθε χώρο αρχαιολογικό ή ιστορικό που επισκεπτόμαστε. Ξενάγηση απλή, λεπτομερειακή, προσιτή από τη μόνη στις εκδρομές του «Ζ» μας Κα Αμαλία Βλαχοπούλου - Οικονόμου, που ακούραστα προσπαθεί να μεταφέρει σε μας τις πανεπιστημιακές

ως χωρίς παρουσία, προσωπικό ενδιαφέρον, συμμετοχή και συνεργασία σε όποιες συλλογικές προσπάθειες. Τα πρόσωπα, που εθελοντικά αναλαμβάνουν τη διοίκηση συλλόγων, δεν είναι μάγοι, χρειάζονται βοήθεια, συμπαράσταση ενθάρρυνση.

Οι γενικές αυτές σκέψεις μου αγγίζουν, συνειρμικά, και τη συγκεκριμένη ομιλία. Και τούτο γιατί το ακροατήριο που παρακολούθησε την ομιλία δεν ήταν ικανοποιητικό και ενδεχόμενο. (Είχα ακούσει πως την ίδια ώρα —ήταν Τετάρτη— είχε ενδιαφέροντα ποδοσφαιρικό αγώνα. Βλέπετε η μπάλα, αυτό το θεοποιημένο σπορ της

Ο Κωνσταντίνος Θεμελής με εκφραστικό τρόπο δίνει τη δική του προσέγγιση για το θέατρο, ενώ πωλύς ήταν ο κόσμος που παρακολούθησε την εκδήλωση στη γραφεία του Συνδέσμου Ζαγορείσιων

εποχής μας, επικυριαρχεί των πνευματικο-κοινωνικών μας ενδιαφερόντων. Ας το έχουν υπόψη οι σύλλογοι στον προγραμματισμό των εκδηλώσεών τους).

Είναι γενικά παραδεκτό πως οι όποιες ομιλίες δεν κεντρίζουν το ενδιαφέρον μας, αν προσωπικά δε μας ενδιαφέρει το θέμα τους. Στην προκειμένη περίπτωση το θέμα της ομιλίας «ποιητικά» δια-

της γνώσεις, σαν να είμαστε οι φοιτητές της. Τόσο στους αρχαιολογικούς χώρους, όσο και στα μουσεία τους.

Εκτός της κας Αμαλίας, είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε ακόμα, την κα Δήμητρα —αν δεν κάνω λάθος— αρχαιολόγο και αυτή, πολλαί φοιτήτρια της κας Αμαλίας που μας ακολούθησε από τα μέσα της διαδρομής και αρκετά μας ξεναγήσε, τον τακτικό επίσης εκδρομέα και φίλο του περιοδικού φιλόλογο κ. Νίκο Υφαντή, τσουςταξιδιούχο δάσκαλο φιλιππα Βαταβάλη και τον φέρελη νεαρό ζαγορείσιο αρχαιολόγο Κώστα Ντιναλέξη.

Ας μου επιτραπεί να σημειώσω πως το επίπεδο των εκδρομών που συμμετέχουν —από την εμπειρία και των τριών εκδρομών— είναι πάντα υψηλό. Την πλειοψηφία την έχουν οι δάσκαλοι (συνταξιοδότη φυσικά) και αυτό, νομίζω, αντανακλά τον προσανατολισμό που είχαν οι ζαγορείσιοι στην εκπαίδευση αλλά και το σημαντικό ρόλο που έπαιξαν το Διδασκαλείο-παλιότερα-η Ζωομαία Ακαδημία και το Ιεροδιδασκαλείο της Βελάς, τα μόνα ανώτερα ιδρύματα στην περιοχή μας, πουού λειτουργήσει το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Η επιτυχία της τρίτης εκδρομής του «Ζ» μας δικαιώνει τον προσανατολισμό του στις όποιες εκδηλώσεις. Είμαι πάντα υπέρ αυτών επιδη θεωρώ σημαντικό τον παράγοντα της επικοινωνίας. Ας ευχηθώ η κάθε εκδρομή να είναι πάντα επιτυχεστερη των προηγούμενων.

ΤΟ 'ΚΟΝΙΣΜΑ

γελίας της περιοχής.

Διηγούνταν λοιπόν η γιαγιά μου —που την αποκαλούσαμε παιδιά με εγγόνια Μητέρα— για την πορεία προς τα Βαρκά, που άρχιζε από την κάτω πόρτα του σπιτιού αφού φρότωναν τα μουλάρια με τ' απαραίτητα των εργατών και του φαγιού. Με τη φαντασία μου άκουγα τα πέταλα να χτυπούν στο γκαλντερίμι, που πέραγε από το Σωμειέικο της Κούλας και της Αμαλίας κι απ' της Πόπης Λέκκου,

Της ΓΙΟΥΛΙΑΚΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ - ΦΙΛΗ

που ήταν τα ακριτικά σπίτια του πέρα Μαχαλά.

Τα Βαρκά, μέχρι που τα γνώρισα, τα είχα πλάσει με τη φαντασία μου τόπο της Εδέμ! Και ήταν. Εκείνος ο άβυσσος τόπος είχε τότε πρόσβαση στην καρδιά μου, που τον περπατούσα κι εγώ με την αφήγηση της Μητέρας κι έβλεπα τα αγριονανούσια, τα καμπανάρια, τα λογής λογής πρόσινα φυτά! Το πιο πρωτότυπο αγιδόλιμα που βγάζει το άνθος στη μέση του ολοστρογγυλού φύλλου του, από τα Βαρκά το είχε φέρει και το φύτεψε στην αυλή του Σακελλαρείου, όπου σώζεται ως τα σήμερα.

Άλλη μια φορά ζαλικώθηκε το κορμάκι της μια θεόρατη πλάκα, που της άρεσε πολύ για το σχήμα και τη γυαλάδα της και την κουβάλησε από του Διαδούλου τη μάνα, όπου την ανηφόρα ως το σπίτι, για να στήσει την αυλή της.

Μα οι αφηγήσεις έπαιρναν φρεσινβαλική μορφή όταν μου αφηγούνταν τον τρύγιο. Η κούραση της βέβαια από όλα αυτά φαινόταν ανυπόφορη στα μάτια της ύστερα από τόσα χρόνια, όμως το ενδιαφέρον που έδειχνα εγώ με το «πες μου» και «πες μου» την έκαναν να βρίσκει και κείνη εκ των υστέρων το λυρισμό, που χανόταν κάτω απ' τον κόπο της ημέρας τότε και την συλλάμβανα στιγμές στιγμές ν' αναπολεί, να ονειροτολεί και να την προτιμάει κείνη την τρικυμία γιατί ήταν

νιότη!

Ενώ η ηρεμία που απολάμβανε στα γεράματά της δεν ήταν παρά το προσηυχαστήριο του θανάτου! Και κείνη αν και το απολάμβανε, το ήξερε.

Ένα δειλινό που γύριζαν από τον τρύγιο της ημέρας κι αφού είχαν βγει απ' τα Βαρκά και βάδιζαν το ίσιωμα, τους έπιασε ψιλή βροχούλα και ευτυχώς, είτε, ήταν το 'Κόνισμα κοντά και σταμάτησαν, βρίσκοντας καταφύγιο εργατών και ζωντανά.

Για το 'Κόνισμα δεν ήξερε να μου πει από ποτέ ήταν και ποιος Χριστιανός το 'χε χτίσει με την εικόνα των Αγίων Αναγνώρων. Το 'λεγαν 'κόνισμα γιατί ήταν σκεπασμένο μεν με σκεπή, ανοικτό όμως όπως ακριβώς στα πλάγια οι βρύσες του χωριού.

Αυτός ο μικρός σταθμός, όπου η κόπωση, η λιμάρια και η ανέχεια γίνονταν προσηυχή στο άπειρο της ερημίας και του ουρανού, ήταν κάτι σαν μικρός ναός, όπου οι νοικοκυράδες —γυρίζοντας απ' τον τόπο αυτής της τόσο πενήνης σοδειάς, μα τόσο μεγάλης για τα χρόνια εκείνα— αποθέταν σαν σπονδή ένα τσαμπί σταφύλι, ένα πλόχερο μήλα, ροδάκινα, σουβρά ή κάστανα ή κι ένα μπουνκετάκι αγριολούλουδα από τις πιο αθέρριες ψυχές!

Πάσχιζε να καταλάβω ή να μαντέψω ποιος τάχα και γιατί είχε φτιάξει αυτό το 'κόνισμα! Από τι είχε σωθεί; Από τσίμπημα φιδιού, σκορπιού ή από αστραπατόβροντα;

Το έκανα λοιπόν στην ψυχή μου ένα ναό, αυτό το μικρό ξαποστάσι των οδοιπόρων του χωριού μου! Το πρόσλαβη μικρή κι εγώ στητό, ολόρθο, κάθισα στις πλάκες του, αναζήτησα στις χαραματίες του σημάδια, μύρισα την οσμή του αγέρα... Δροσίστηκα στη δροσιά του... και το ξαναείδα ύστερα από χρόνια γκρεμισμένο γιατί η οδός των Βαρκών είχε σιγήσει! Κι έλειψαν οι δρόμοι κι έγιναν άβατοι. Μόνο οι αρκούδες περπατούν πια εκεί και τα ζουλάκια!

Κάπου στα Βαρκά κι ένας κατασκουριασμένος ντενεκές να χτυπά στο αμπέλι του Βασιλάκη, ευαίσθητος στο

φύσημα του αγέρα για να διώξει τα αγριονανούσια από τ' αμπέλι. Όλα χέρουναν! Πνίγηκαν! Πνίγηκε και η θύμηση, η μνήμη, ο σεβασμός για κείνους που πέρασαν από 'κει, μα πάντα πιστεύω πλανιούνται εκεί στα πολυαγαπημένα μέρη της αγνότητας και της αιδωότητας.

Και οι Άγιοι Αναγνώροι ξεχασμένοι! Σα να 'μαστε άθεο!

Ένα τόσο δα κοινοτάκι και κοτζίμι χωριό δεν μπορεί να το φτιάξει, κι ας βάλαμε τη μαγιά των χρημάτων από τότε που ζούσε και η αδελφούλα μου... κι έχουμε τον κατάλογο όσων συνεισέφεραν, με αγάπη και νοσταλγία, για να νοικοκυρέψουμε εκείνο το προσκυνητόν μιας άλλης ζωής! Της ζωής των προγόνων μας, μα και της δικής μας ζωής, που θα 'τρεπε να 'ναι κοντά στη φύση και στη λατρεία του Θεού!

Τι κι αν δεν πάει το αυτοκίνητο! Τι κι αν δυσκολεύουν οι ανηφόρες και οι κατηφόρες;

Χάθηκαν οι μαστόροι; Χάθηκαν μερικά ζώα να μεταφέρουν λίγα υλικά;

Μάλλον χάθηκε η όρεξη, ο ζήλος και η πίστη!

Η πίστη πρώτα πρώτα να τηρήσουμε αυτό που υποσχεθήκαμε σε μια Γενική Συνέλευση ενώπιον Θεού και ανθρώπων! Μη χειρότερα!

Το 'Κόνισμα είναι ένα σημείο αναφοράς σε εκείνη την ερημία! Κάποτε, τα τελευταία χρόνια που το επισκέφθηκα, είδα στο χώμα της στρώτας μυρμηγκιών ατέλειωτη να πορεύεται σαν στρατός στο άπειρο ετούτης της Γης. Δρούσε και δημιουργούσε στη μεριά του!

Ας μην αμελούμε το σιωπηλό, το ανεμήμεντο, το ερημικό, το μακρινό, το χθες, το αύριο, το επέκεινα. Η ομορφιά της ζωής βρίσκεται στο χτίσιμο μιας πραγματικότητας κι ενός ονείρου.

Αν πάψουμε να ονειρευόμαστε και να επιθυμούμε δε θα υπάρχουμε, όσο ζωντανό κι αν δείχνουμε.

Στιγμιότυπα

τυπωμένο δεν οδηγούσε στην ουσία και δεν κέντριζε το ενδιαφέρον. Όλοι μας ή ο περισσότερος κόσμος γνρίζουμε «το θέατρο και το χορό» στην εικονική τους έκφραση και αναπαράσταση. Δε βλέπουμε, θα έλεγα, το «παρασκήνιο» τους, δηλ. τη θεωρητική τους πλευρά, σαν πνευματικό περιεχόμενο και παραστατικό τεχνική έκφραση. Αυτό, όσο παρακολούθησαν την ομιλία της 15^{ης} Μαΐου, βοηθήθηκαν να προσεγγίσουν.

Ο Κ. Κωνσταντίνος Θεμελής, θαδύς γνώστης του θέματος, κατόρθωσε να παρουσιάσει με ιδιαίτερη ικανότητα και έκφραση τη δυσπροσέγγιστη αυτή πλευρά του όλου θέματος. Με «εντυπωσιακή» πλαστοκτικότητα» πηγαιόυ λόγου —χωρίς ανά-

νωση γραπτού κειμένου— εκφραστικών κινήσεων και παραστάσεων βοήθησε, νομίζω, το τυχερό ακροατήριο να προσεγγίσει την ομιλία του. Επιπροσέτως, η προβολή ερωτήσεων και του διαλόγου που, εξ αυτών, επακολούθησε, συνέβαλαν ουσιαστικά.

Η κίνηση και ο λόγος υπήρξαν αρχικά στοιχεία του ανθρώπου με τα οποία προσπάθησε να εκφράσει συναισθήματα και γεγονότα της ζωής του, που στη ροή του χρόνου διαμορφώθηκαν σε τεχνικές με πνευματικό και πολιτισμικό περιεχόμενο έκφρασης και αναπαράστασης. Στη σύζευξη χορού και θεάτρου (κίνησης και παράστασης) ο εκλεκτός συμπατριώτης μας δεν είναι μόνο ένας επαγγελματίας λειτουργός τους, αλλά ένας βαθύς μύστης της ουσίας και του ιδεολογικού στοιχείου τους. Περιληπτικά βιογραφικά στοιχεία του που διαμορφώθηκαν στο υπ. αριθμ. 288/4.02 σελ. 16 φύλλο του «Ζ» μας, δίνουν εικόνα της προσωπικότητας και της πνευματικής πολυμέρειας του ομιλητή ο οποίος δήλωσε με το τέλος της ομιλίας του, ότι είναι στη διάθεση του Πολιτιστικού Συνδέσμου ή του Ζαγορίου, γενικά, για όποια προσφορά ή συνεργασία χρειαστεί.

Στις φιλοδοξίες του κ. Κ. Θεμελή, όσο γνωρίζω, είναι να επιδιώξει να οργανώσει την επόμενη συνάντηση της ISTA (International School of Theater Anthropology - Διεθνής Σχολή Θεατρικής Ανθρωπολογίας) στα Γιάννενα και το Ζαγόρι το 2004 (χρονιά των Ολυμπιακών αγώνων).

Διακτέχομαι από τον πειρασμό πριν κλείσω το κείμενό μου τούτο να προσθέσω τα ακόλουθα

με αφορμή την πιο πάνω εκδήλωση. Το Ζαγόρι, σε μια περιοχή του Ηπειρωτικού χώρου, μοιραία, ακολουθεί τις τρέχουσες συνθήκες ζωής. Το ανθρώπινο δυναμικό του συρρικνώνεται λόγω ηλικίας... ύψους. Η «θεατρική αναπαράσταση ζωής» ανύπαρκτη ή μηδαμινή. Ο παραγωγικός και πνευματικός κόσμος του Ζαγορίου διασκορπίστηκε σε άλλες περιοχές. Πλείστοι εξ αυτών απήλθαν του κόσμου τούτου. Ετσι το Ζαγόρι φτύνει. Νομίζω πως προσπάθεια του Συνδέσμου Ζαγορείσιων και όποιων άλλων Ζαγορείσιων Οργανώσεων και του Περιοδικού μας είναι να αναζητήσουν το διασκορπισμένο αυτόν κόσμο και να γίνουν πόλοι έλξης, συνδέσμου και συνεργασίας. Η ιστορική διαδρομή του Ζαγορίου και το πολιτισμικό του επίπεδο δεν πρέπει να χαθούν. Απεναντίας οφείλουν να καλλιεργηθούν. Η περίπτωση του κ. Κ. Θεμελή με την ομιλία του στα Γιάννενα και οι φιλοδοξίες από τις όποιες διακατέχεται για το Ζαγόρι είναι ένα παρόδειγμα.

Ο Τουρισμός που προσδοκείται «κατατρώγει» το Ζαγόριο χώρο δεν είναι η λύση. Η επιχειρηματική φιλοσοφία του και η προοπτική του κέρδους οδηγούν προς άλλους ορίζοντες. Ο Τουρισμός, θα 'λεγα, είναι το «υγρό στοιχείο» που τεινεί να καλύψει κάθε κενό χώρο...

Η συμμετοχή και ενεργοποίηση των πολιτών στα ζητήματα που απασχολούν τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες αντιδρούν στις επιλογές της κεντρικής και της τοπικής εξουσίας όταν αυτές παραβλέπουν βασικές παραμέτρους του κοινού συμφέροντος και επιτρέπουν κάθε λογής αυθαιρεσίες στους ιδιώτες και ενίοτε στο Δημόσιο, είναι ένα από τα πλέον επιδοφόρα μυνύματα της εποχής. Οι Κινήσεις πολιτών έχουν καταφέρει όχι μόνο να ματαιώσουν τις «αναπτυξιακές» δραστηριότητες των ιδιωτών, αλλά και να παρουσιάσουν μια διαφορετική λογική σε ό,τι αφορά την ορθολογική ανάπτυξη της περιοχής.

Σήμερα ο «Η.Α.» κάνει μια αναδρομή στην τελευταία εικοσαετία επιχειρώντας να καταγράψει την αποτελεσματικότητα των ενεργών πολιτών απέναντι στη λογική του κέρδους και τον άναρχο σχεδιασμό. Ταυτόχρονα, και αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία σε όλες τις περιπτώσεις, αναδεικνύεται η «αναπτυξιομανία» που πλήττει την κυβέρνηση και τους ιδιώτες, καθώς και η αδυναμία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να είναι πρωταγωνιστής αυτής της δυναμικής, στην οποία συμμετέχουν πολίτες και φορείς.

Από τον αποκλεισμό του νομού Θεσπρωτίας μέχρι το βυρσοδεψείο στην ακριτική Κόνιτσα και από τη λειτουργία του βιολογικού καθαρισμού Ιωαννίνων μέχρι την αρχαία Δωδώνη, οι πολίτες έβαλαν τη δική τους σφραγίδα αποτρέποντας την εφαρμογή μιας πρόχειρα σχεδιασμένης πολιτικής. Έργα ιδιωτών και εθνικής εμβέλειας, όπως η Εγνατία, απειλούν το περιβάλλον και τα πολιτιστικά μνημεία της περιοχής, ενώ οι αρμόδιοι μετατρέπο-

ΕΝΑ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΣΕ ΕΡΓΑ-ΑΠΕΙΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ

Οι Κινήσεις Πολιτών αντίδοτο στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος

Κατάφεραν να ανατρέψουν το ιδεολόγημα της «αναπτυξιομανίας»

νται σε παρατηρητές των εξελίξεων, ακολουθώντας τη στερεότυπη λογική που εκπορεύεται κάθε φορά από την κυβερνητική πολιτική και το κέρδος των ιδιωτικών εταιριών.

Έπεται η Αυτοδιοίκηση

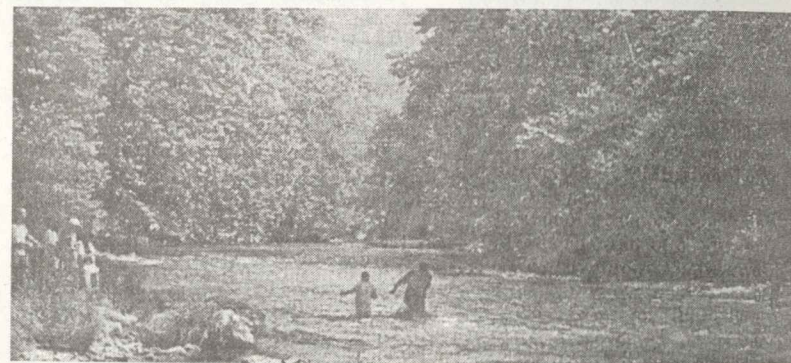
Η Αυτοδιοίκηση έπεται, συνήθως, των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν οι πολίτες και η ανάμειξη της, σε ορισμένες τουλάχιστον περιπτώσεις, είναι αρκετά ετεροχρονισμένη για να πείσει και τους πλέον καλοπιστους ότι το ενδιαφέρον που επιδεικνύουν οι φορείς της είναι ειλικρινές. Κάποιες άλλες φορές παρασύρεται από τη δυναμική των Κινήσεων Πολιτών και «μπαίνει στο χορό» δίνοντας «επίσημο» χαρακτήρα στις αντιδράσεις και κινητοποιήσεις.

Αγωνιστική παράδοση

Έτσι, η ενεργοποίηση των πολιτών καθίσταται αναγκαία από τη στιγμή που ο σχεδιασμός των έργων αντιφάσκει με τις εξαγγελθείσες πολιτικές, όπως συμβαίνει τα τελευταία χρόνια με την επιχειρούμενη «φραγματοποίηση» του νομού Ιωαννίνων και της ευρύτερης περιοχής της Ηπείρου. Τι είναι αλήθεια εκείνο που δημιουργεί τις Κινήσεις Πολιτών και κάνει τις τοπικές κοινωνίες να βγαίνουν στους δρόμους; «Οι πρωτοβουλίες πολιτών για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών απειλών, που προκαλούνται από το κυρίαρχο μοντέλο ανάπτυξης, έχουν δημιουργήσει μια αξιοσημεί-

Ρεπορτάζ:
ΣΩΤΗΡΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

ωτη αγωνιστική παράδοση στην περιοχή μας κατά την τελευταία δεκαετία», λέει στον «Η.Α.» ο Γιάννης Παπαδημητρίου, ιδρυτικό στέλεχος του Συλλόγου Προστασίας Αράχθου, του Συλλόγου Φίλων της Δωδώνης και του Δικτύου Οικολογικής Δράσης Ιωαννίνων.

Ο Καλαμάς απειλήθηκε και απειλείται ακόμα από ρυπογόνες πηγές

Συμμαχίες, ενημέρωση και επιχειρήματα

Σε ό,τι αφορά την αναγκαιότητα δημιουργίας των Κινήσεων και την αποτελεσματικότητά των αντιδράσεων και κινητοποιήσεων διευκρινίζει: «Στις δύο πρώτες περιπτώσεις επρόκειτο για συσπειρώσεις με αφορμή συγκεκριμένα προβλήματα και ειδικότερα τις προοπτικές κατασκευής φράγματος της ΔΕΗ στον Άγιο Νικόλαο Αράχθου και τη διέλευση της Εγνατίας Οδού από την

κοιλιά της Δωδώνης. Και τις δύο φορές, ο συνδυασμός συστηματικής αντίδρασης και ενημέρωσης των πολιτών, διατύπωσης επιστημονικής επιχειρηματολογίας και αναζήτησης κατάλληλων συμμάχων (στην περίπτωση μάλιστα της Δωδώνης και διεθνών), απέφεραν συγκεκριμένα νικηφόρα αποτελέσματα».

Ο κ. Παπαδημητρίου τόνισε

υπέρ των Κινήσεων Πολιτών, ενώ δεν κρύβει την ικανοποίησή του για τη μέχρι τώρα αποτελεσματικότητα. «Κατά την άποψή μου η συνολική απόμνηση των τοπικών οικολογικών κινήσεων είναι θετική και λόγω του αριθμού των αποτελεσμάτων τους, αλλά και της πρωτοτυπίας, σε εθνικό επίπεδο, των ζητημάτων, τα οποία έθεσαν -όπως η προστασία του πολιτιστικού τοπίου, συμβατικά υδροηλεκτρικής ενέργειας με βιώσιμη ανάπτυξη κλπ.-, τούτιζε.

Προτεραιότητες και δράσεις

Στο ξεκίνημα του νέου αιώνα συνεχίζονται οι δράσεις του WWF Ελλάς στην Πρέσπα, τη Δαδιά, τη Ζακύνθο, αλλά και στο ευρύ πεδίο της προστασίας των δασών τη χώρας μας. Παράλληλα, η οργάνωση θέτει σε εφαρμογή και μια σειρά καινούριες δράσεις, ιδιαίτερα σημαντικές βάσει της στρατηγικής της:

- Μελέτη της εξαίγλησης του τσακαλιού (Canis aureus) στην Ελλάδα, με στόχο την προώθηση τεκμηριωμένων μέτρων προστασίας του είδους.
- Προστασία των οικοσυστημάτων του Αιγαίου σε επιλεγμένα μικρά νησιά, με έμφαση στη διατήρηση της μικρής κλίμακας παράκτιας αλιείας.
- Πιλοτικό πρόγραμμα διαχείρισης υδατικών πόρων σε χειμάρρους της Κύπρου, με δυνατότητες εφαρμογής στα ελληνικά νησιά.
- Χορήγηση υποτροφιών για εφαρμοσμένη περιβαλλοντική έρευνα.
- Μελέτη των δελφινιών σε συγκεκριμένες περιοχές στην Ελλάδα, με στόχο τη διατύπωση κατάλληλων μέτρων προστασίας.
- Εκπόνηση προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ώστε οι άχαρες σχολικές αυλές να μετατραπούν σε φιλόξετους χώρους με μεσογειακά φυτά.
- Ίδρυση και λειτουργία κέντρου ενημέρωσης στο Μικρό Πάπιγκο, με έμφαση στη σχέση ανθρώπου και φύσης στην Πίνδο.

Επιστολές - Παρεμβάσεις

Κύριε Διευθυντά,

Το άρθρο (κύριο) της εφημερίδας σας μηνός Μαΐου 2002 πρόλαβε τις σκέψεις και ανησυχίες μου για την «ανάπτυξη» της περιοχής μας και για το λόγο αυτό θεωρώσα

χρέος μου να επικοινωνήσω μέσα από την εφημερίδα με όλους τους ξεχασμένους πολίτες του τόπου μας.

Είναι καιρός οι μνήμες μας να γίνουν φωτεινό παράδειγμα για το μέλλον και ο πολιτισμός της περιοχής μας ο οποίος αναπτύχθηκε και συντηρήθηκε πίσω από το βουνό μέσα στην εγκατάλειψη κάτω από το αβυσσαχικό φορτίο της μεταναστεύσης (Ρουμανία, Ουγγαρία, Αίγυπτος) που μάστιζε τα χωριά μας προσέθεσε στον πολιτισμό μας νέα στοιχεία και συγχρόνως ανέπτυξε την αγάπη για τα γράμματα και τις τέχνες. Αργότερα, μεταπολεμικά όταν η φτώχεια μάστιζε την Ελλάδα άρχισε η αστυφιλία με αποτέλεσμα πολλοί νέοι της περιοχής μας να βρεθούν σε μεγάλα αστικά κέντρα για καλύτερη τύχη. Έτσι ο τόπος εγκαταλείφθηκε και μαράζωσε. Τελευταία λόγω της «τουριστικής ανάπτυξης» και των διαφόρων οικονομικών συμφερόντων η μορφή του τόπου μας αλλάζει. Ο πολιτισμός, μας χρησιμεύει όχι για την ανάπτυξη του τόπου αλλά για ατραξιόν προς τέρψη των τουριστών.

Το φυσικό μας κάλος κινδυνεύει από πυρκαγιές που κάθε χρόνο απειλούν την περιοχή μας λόγω

της τουριστικής αναρχίας.

Τα σκουπίδια κατακλύζουν τα χωριά μας και το νερό είναι λιγοστό για τις ανάγκες μας.

Οι σχέσεις των ντόπιων διαταράσσονται, σπίτια εγκαταλείπονται και ισοπεδώνονται.

Τελευταία οικονομικοί λόγοι αναγκάζουν τους ιδιοκτήτες που δεν έχουν δυνατότητα να συντηρήσουν τα σπίτια να τα πωλούν σε τρίτους, με αποτέλεσμα τα χωριά μας να χάνουν την εντοπιότητα και μοιραία να αλλάζει ο χαρακτήρας του.

Είναι λογικό, ο κόσμος προχωράει, εξελίσσεται και σύμφωνα με την εξέλιξη πρέπει ν' αλλάξουμε και 'μείς, να βγούμε από την απομόνωση που μας έταξαν συγκεκριμένοι πολιτικοί σχεδιασμοί. Για κανένα λόγο όμως δεν πρέπει να δεχθούμε να γίνουμε ούτε Μύκονος, ούτε Αράχωβα.

Είναι λυπηρό ν' ανοίγεις τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και στο Internet να διαφημίζεται το χωριό σου (Δίλοφο) για το φυσικό του κάλος και τους ξενώνες που υπάρχουν, και πρόκειται να γίνουν, και από την άλλη να βλέπεις το σχολείο, μνημείο αρχιτεκτονικής και ιστορίας των ξακουστών κτισμάτων της περιοχής, να εγκαταλείπεται έρμαιο, δεν ξέρω γιατί και ποιοί είναι οι υπεύθυνοι, οι οποίοι

κάποια στιγμή θα πρέπει να μας δώσουν εξηγήσεις.

Είναι παράλογο, παράτυπο το μαγαζί που είναι στο μεσοχώρι (του Διλόφου) και η ιστορία του σηματοδοτεί τον προηγούμενο αιώνα να κρατιέται χρόνια κλειστό και ερειπωμένο και ο Δήμος (Κεντρικού Ζαγορίου) να μην έχει προβεί σε καμία ενέργεια για την επαναλειτουργία του σε όφελος του χωριού και των κατοίκων.

Είναι αδιανόητο οι εξωραϊστικοί σύλλογοι με τα πενιχρά τους οικονομικά να προσπαθούν να συντηρήσουν τα εξωκλήσια-κληρονομία της θρησκείας μας και η Μητρόπολη να αποφεύγει να χρηματοδοτεί εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης.

Το καλοκαίρι προβλέπεται θερμό ταμπέλες όμως που να συνιστούν προσοχή για φωτιές δεν υπάρχουν, οι συστάσεις για τα σκουπίδια είναι ανύπαρκτες, σε ένα τόπο που η καθαριότητα είναι η αρχοντία του.

Τα οφέλη από τα ευρωπαϊκά προγράμματα είναι ανύπαρκτα για τους πολλούς, αντίθετα αυτά τα εκμεταλλεύονται λιγιστοί ιδιώτες.

Είναι υποχρέωση λοιπόν των Δήμων να ενημερώσουν τους κατοίκους έτσι ώστε να βοηθηθεί ο πολύς κόσμος να κρατήσει τα σπί-

τια του όρθια γιατί όλοι γνωρίζουμε το μεγάλο κόστος συντήρησης και αποκατάστασης των παραδοσιακών κτισμάτων (Πάπιγκο, Μονοδένδρι, Δίλοφο).

Ενα σοβαρό πρόβλημα για μας που απέχουμε χιλιόμετρα από τον τόπο μας είναι οι διάφοροι παροτρεχόμενοι που λυμνώνονται τις περιουσίες μας. Κόβουν δένδρα, καταστρέφουν τα κτηματά μας γκρεμίζουν τοίχους και όχτους, διαπράττουν δολιοφθορές, χωρίς κανείς να τους ενοχλεί και χωρίς να ξέρουμε από πού να φυλαχτούμε.

Τα τοπικά συμβούλια έχουν υποχρέωση να προστατεύουν το συνολικό χαρακτήρα των χωριών, να προστατεύουν τις ατομικές περιουσίες και δημοτικές εγκαταστάσεις.

Δυστυχώς όμως, έχουν παρανοήσει το ρόλο τους και πολλές φορές λειτουργούν μεροληπτικά σε βάρος των συγχωριανών.

Επειδή αυτή είναι η ωμή πραγματικότητα, είναι πικρή, το ατομικό συμφέρον σε βάρος του γενικού πρωτόγνωρα για μας όλα αυτά μας πληγώνουν και μας θλίβουν, γι' αυτό ας συμβάλλουμε όλοι μαζί στην ανάδειξη και τη λύση των σοβαρών προβλημάτων που κατακλύζουν το πανέμορφο αλλά φτωχό Ζαγόρι μας.

Καλαμάτα 12 Ιουνίου 2002

Με εκτίμηση

ΑΘΗΝΑ ΚΩΣΤΑ-ΜΩΚΑΚΟΥ

Το WWF στην Ελλάδα

Αναγνωρίζοντας τη μοναδικότητα της ελληνικής φύσης, το WWF Ελλάς αγωνίζεται δυναμικά για την προστασία της από την ίδρυσή του, το 1990. Αποστολή του είναι να διατηρήσει την πλούσια βιοποικιλότητα της Ελλάδας ως αναπόσπαστο στοιχείο της Μεσογείου, να εμποδίσει και μακροπρόθεσμα να αντιστρέψει την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, επιδιώκοντας την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης. Για την εκπλήρωση αυτής της αποστολής, το WWF Ελλάς ακολουθεί ένα μακροχρόνιο αλλά ταυτόχρονα ευέλικτο στρατηγικό σχέδιο, βάσει προτεραιοτήτων.

Γίνε συμμετοχός στη λύση

Κανένα από τα προγράμματα του WWF Ελλάς όπως και καμιά του επιτυχία δεν θα είχαν πραγματοποιηθεί χωρίς τη γενναιοδωρία των μελών, των εθελοντών και των υποστηρικτών του. Η δική τους υποστήριξη καθορίζει την ικανότητα της οργάνωσης για δράση.

Το τι θα συμβεί αύριο στην ελληνική γη, σε όλους μας, εξαρτάται από τον καθένα μας. Γίνετε λοιπόν κι εσείς συμμετοχός στη λύση. Γίνετε μέλος του WWF Ελλάς.

Ως μέλος της οργάνωσης θα λαμβάνετε δωρεάν το τριμηνιαίο περιοδικό *Το Πάντα*, θα ενημερώνεστε για κάθε εξέλιξη των δράσεων που εσείς στηρίζετε και θα μπορείτε να συμμετέχετε στις εθελοντικές ομάδες που προσφέρουν πολύτιμη βοήθεια στο γραφείο και το πεδίο. Θα γίνετε ενεργό μέλος στην προστασία της ελληνικής φύσης.

Απλώς συμπληρώστε και στείλτε το συνημμένο έντυπο εγγραφής μέλους, μαζί με το χρηματικό ποσό της επιλογής σας. Μικρή ή μεγάλη, κάθε δωρεά είναι πολύτιμη. Πολυτιμότερη όμως είναι η ίδια η συμμετοχή σας στο WWF Ελλάς. Γιατί η συμβολή στη διατήρηση της Γης για τις επόμενες γενιές είναι σίγουρα η μεγαλύτερη ανταμοιβή για όλους μας.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Αφιερωμένο στη γιαγιά μου πρεσβυτέρα
Δέσποινα Γεωργίου Παπαϊωάννου

Τις βουνοκορφές του Παπίγκου, που αντίκριζε από τον αυλόγυρο του σπιτιού της, μόνο από τον ουρανό μπορεί να τις απολαμβάνει πλέον. Μες την άνοιξη και μέσα στα λουλούδια το σαββατιάτικο πρωινό της 13 Απριλίου 2002, διάλεξε ο αδίστακτος μαυροφορεμένος καβαλάρης να κλείσει για πάντα τα γαλανά μάτια της γιαγιάς μου.

Μέρα Κυριακή, πήρε το δρόμο τ' ουρανού, νικημένη από τη φυσική φθορά, που είναι ο ακίνητος εχθρός του ανθρώπου. Έφυγε διακριτικά, ήσυχα και αθόρυβα, όπως ακριβώς έζησε. Πλησίαζε έναν αιώνα ζωής. Υπήρξε μορφή αξεχαστη με αρχοντική πηγαία Ζαγορίσια παρουσία.

Ήταν το 3ο παιδί μιας πολύτεκνης οικογένειας από το διπλανό χωριό, την Αρίστη. Ο πατέρας της Κων. Μανέκας ήταν παπάς και δάσκαλος, ταξιδεμένος στην Κων/πολη.

Η μητέρα της γιαγιάς Όλγα, ήταν του Γκού-

Στο Πάπιγκο 30-7-1957.

να από την Ελάτη που είχε έρθει γαμπρός στην οικογένεια Γκούβη της Αρίστης. Τα άλλα αδελφια της γιαγιάς μου, ήταν η Ευανθία παντρεμένη με τον Ορέστη Ζαρόπουλο, δεν ζει, ο Νίκος, δεν ζει, η θεία Θωμάϊτσα που αναπαύεται στην Αρίστη και πάντα θα θυμούμαστε το σπίτι της ανοιχτό σε όλο τον κόσμο, ο Γιάννης δεν ζει και ο θείος μας ο Βαγγέλης που βρίσκεται οικογενειακά στην Αθήνα με τη γυναίκα του, την κόρη του Όλγα και το γαμπρό του, που και απ' αυτή τη θέση τους στέλνω τα δέοντα.

Η γιαγιά μου, είχε γεννηθεί στην Κων/πολη, στις αρχές του περασμένου αιώνα, όπου και πέρασε τα πρώτα χρόνια της ζωής της. Ήταν βαπτισμένη από κάποιον Δεσπότη Αθηναγόρα καμάρωνε γι' αυτό. Μια αγκίδα τιμιόξυλο φερμένο από κει, μας είχε δώσει για φυλαχτό και τα σοφά της λόγια - συμβουλές. Όταν ήρθε η ώρα να παντρευτεί πήρε τον παππού μας, τον αείμνηστο Παπαγιώργη Παπαϊωάννου από το Πάπιγκο. Πολύ καλό παιδί, που είχαν μείνει ορφανά από μικρά, μαζί με την αξεχαστη αδελφή του, τη θεία Αθηνά. Η γιαγιά μας, ολοκληρωμένη με τη Ζαγορίσια οικογενειακή και κοινωνική συμπεριφορά της, ευγενική και ειλικρινής με ακτινοβολούσα καλωσύνη αντιμετώπιζε την καινούργια της ζωή στο Πάπιγκο, με έκδηλη πάντοτε την αφοσίωση στον οικογενειακό περίγυρο και την ενδεχόμενη συμπαράσταση στον παππού μας. Θυμάμαι με το που παρουσιάζονταν ο παππούς, γυρίζοντας από την Εκκλησία, τη «Ξαντραγκόννη» ή το πότισμα, όρθια η γιαγιά να του τα δώσει όλα «στα χέρια». Εικόνα που σπάνια βλέπει κανείς σήμερα... Χρυσόχερα και ακούραστη ως τα προχω-

ρημένα της γεράματα, σκέτη αρχοντοκυρά η κυρά Παπαδιά. Θυμάμαι, όταν πήγα μια μέρα με τη συνάδελφο για 3-4 ώρες να τους δω και να τους κάνω και τίποτε, λίγο καιρό πριν χαθεί ο παππούς, τάζει τις κόρες. «Ήρθες μάτια» νάστε όλοι καλά, πάρε σύκα, πάρε λεφτόκαλα, πάρε δαμάσκηνα, να δώσεις και στις άλλες κοπέλες. Είχε φτιαγμένη μπλατσασρόπιτα ή μπλατσαριά, όπως την έλεγε, με τα χέρια της... Ποτέ δεν απομακρύνθηκε από το σπίτι της, αντιμετωπίζοντας όλες τις μπόρες της ζωής-φτώχειας-πολέμους-κλπ., προικισμένη καθώς ήταν με σπάνιες αρετές που την έκαναν να ξεχωρίζει για τον αγαθό και έντιμο χαρακτήρα της. Είχε ψυχρή μικρού παιδιού. Ήταν ήρεμη και σωστή γυναίκα, ενάρετη, αφοσιωμένη, τέλεια σύζυγος, τρυφερή και λατρεμένη μάνα, αξιαγάπητη, στοργική γιαγιά και προγιαγιά με ανεπίτρεπτη καλωσύνη και αρχοντιά, με έμφυτη σοφία. Τηλέφωνο την έπαιρνα-συμβουλές μου έδινε. Υπόδειγμα άφθαστης άριστης νοικοκυράς. Πραγματική οικοδέσποινα. Άξια μαγείρισσα, ειδικότητα οι πίτες, το βραστό, τα κοκκυθομόνισια γεμιστά, το τριμμά... μέρες παχαλινές.

Και τι δεν έφτιαχνε η γιαγιά μας. Λογής - λογίων γλυκά και ποτά. Φράουλα, τριαντάφυλλο, κεράσι, σύκο, κυδώνι, βύσσινο, δαμάσκηνο... Τι να πρωτοθυμηθώ; Το μέλι, τις πατάτες, τα φασούλια, όπως έλεγε, τις «λάιες», τα μήλα στη «Μπαμπίνα», τη μέντα και τα τσάγια στον οντά, πάνω από τη μεσάνδρα ή τα καρύδια, τα λεφτόκαλα και τα χειμωνιάτικα σταφύλια κρεμασμένα στη σάλα που δεν έλλειπαν ποτέ από το σπίτι της!

Ο μπακσές, το χωράφι στην Αγία Παρασκευή, που σηκώνονταν από τη «χαραή» να ποτίσει, όταν ο Γεράσης τους έδινε το νερό από το χούχλακα, ήταν πάντα καταπράσινα και γεμάτα από λογής λογίων λαχανικά και δένδρα.

Δούλευε ακατάπαυστα μέχρι τα βαθιά της γεράματα, μέχρι που χάθηκε ο παππούς μας, πριν από 53 μήνες και αναγκάστηκε να αφήσει το σπιτικό της και το νοικοκυριό της και να πάει στην Κόνιτσα. Το μυαλό της όμως ήταν και πάλι εδώ, στο χωριό. Ως τις τελευταίες της στιγμές, εναγωνίως ρωτούσε να μάθει νέα και ζούσε με την ελπίδα ότι κάποτε θα γυρνούσε πίσω! Ύψις βέβαια... αλλά... διαφορετικά...

Η γιαγιά μας είχε το χάρισμα της σωστής, της αθόρυβης αγάπης που ξεκινούσε από το σπίτι της και αγκάλιαζε όλο το χωριό, συγγενείς, φίλους, ξένους. «Μάτια» έλεγε σε μας, όλο αγάπη. Ποιος θα μας το ξαναπεί άραγε ποτέ;

«Καλώς τους» έλεγε πρόσχα στους ξένους. Μας μάζευε όλους, σας η κλωσσαριά τα πουλιά.

Η πατροπαράδοτη Ζαγορίσια φιλοξενία φανερώονταν πάντα στο Πάπιγκο και στο σπίτι του Παπαγιώργη άδοξα, πρόθυμα και ανεξάντλητα πάντα με την ευγενική συμπεριφορά της γιαγιάς μας, που ήταν ένας χειμαρρός καλοσύνης και αγάπης με ευαισθητή ψυχή και φιλόξενα αισθήματα. Πάντα γλυκομίλητη με όλο τον κόσμο και κανέναν απ' όσους την γνώρισαν, δεν θυμάται κακή κουβέντα από τα χείλη της. Περνούσε 3 φορές το χρόνο, όλο το χωριό. Αη Γιαννού, Αη Γιωργίου και Αγίας Παρασκευής, από το σπίτι της για να κεραστεί με τον παραδοσιακό τρόπο κεράσματος, γλυκό του κουταλιού δαμάσκηνο-κεράσι ή βύσσινο, όλα φτιαγμένα από τα χέρια της. Γέμιζε το κάτω δωμάτιο, το μαντζάτο, ο ντάς και ερχόταν και μέσα στο μαγειριό να καθίσουν. Θυμάμαι τη μαμά μου να προσπαθεί να τους εξυπηρετήσει όλους, τη θεία Μερρόπη, τη Βασιλεία, την Κούλα... ποια να πρωτοβοηθήσει... Τη Νόη όρθια στο νεροχύτη να πλένει ποτήρια... Δεν θα

ξεχάσω ποτέ τον καλοσυνάτο χαρακτήρα της, το γέλιο της, τις συμβουλές της...

Ποιος δεν θυμάται τους πολύχρωμους πανσέδες στη σκάλα, ήταν η αδυναμία της, τις βιολέτες, τις ντάλιες, τις τριανταφυλλίες, τα κρίνα και τις μαργαρίτες, τους κατηφέδες, τα σκουλαρίκια, τα βασιλικά, τα ζουμπούλια της, που μοσχοβολούσε ο τόπος, τις πασχαλιές, τα χιονούλινια, λεβάντα και μελισσοκόβανο κοντά στα μελίσσια;

Περίπου 40 χρόνια μετά, στο Πάπιγκο, Πάσχα 1994.

Λίγες φορές έκλαψαν τα μάτια της γιαγιάς μας. Όταν έχασε το γιο της Δημητράκη, τους γονείς της, τον παππού, αλλά χάρηκε πολύ περισσότερες χαρές.

Πάντρεψε το γιο της Γιάννη και τις δυο της κοπέλες, Μερρόπη και Βασιλική.

Άφησε ακόμη 8 εγγόνια, 5 εγγονογαμπρούς, 1 εγγονονύφη, 7 δισεγγόνες, 5 δισεγγονούς και 1 δισεγγονογαμπρό.

Τι άλλο καλύτερο για έναν άνθρωπο που έκλεισε τον κύκλο της ζωής;

Τη γιαγιά μας θα τη θυμόμαστε και θα την αγαπάμε πάντα.

Θα μένει όμως στην καρδιά μας, ο πόνος και η πίκρα που δεν μπορέσαμε, όσο θα έπρεπε τις τελευταίες στιγμές της ζωής της να της προσφέρουμε κάτι, έστω μικρό σε αντάλλαγμα - και είναι πάρα πολλά - που εκείνη μας είχε δώσει...

Ήταν η ζωντανή Ζαγορίσια παράδοση. Έτσι σιγά-σιγά, ένα μετά το άλλο κλείνουν τα παλιά Ζαγορίσια νοικοκυριά που κράτησαν σε υψηλό επίπεδο την πολιτιστική κληρονομιά και έδωσαν στο Ζαγόρι μας μια ξεχωριστή αίσλη και το έκαναν γνωστό σε όλη την υφήλιο.

Αξέχαστη γιαγιά μου, αναπαύσου ήσυχα στον Άγιο Νικόλαο Παπίγκου, κάπου κοντά στους αγγέλους, γιατί ασφαλώς για εκεί σε προόρισε ο Θεός!...

Η δεύτερη εγγονή σου
Δέσποινα Γκερέ-Μπίσα
Δημοτική υπάλληλος
Δήμου Τύμφης

Ισχυρός πολιτιστικός και τουριστικός πόλος

ΤΟ ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ
ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ

Βραβεία

Έχει πραγματοποιήσει αρκετές ατομικές εκθέσεις, όπως μία έκθεση του Politiken και του

του εικόνες και σκηνές σκληρές από τη γεμάτη στέρηση και οδυνη δεκαετία της γειτονικής Αλβανίας, που ακολούθησε μετά

Εικόνες της καθημερινής ζωής των Αλβανών, που αποτυπώνουν την κατάσταση την οποία διώνουν οι απλοί άνθρωποι της γειτονικής χώρας

• Έτσι εγκαταστάθηκε την Κυριακή 16 Ιουνίου, στις 8 το βράδυ η πολύ ενδιαφέρουσα έκθεση φωτογραφιών του Δανού Joachim Ladefoged. Η έκθεση περιλαμβάνει ασπρόμαυρες φωτογραφίες με τίτλο «Αλβανοί 1999-2000». Ο διακεκριμένος φωτογράφος γεννήθηκε το 1970 και δούλεψε ως μαθητευόμενος στο πρακτορείο ελεύθερων φωτογράφων στα Δανία και ως μια τοπική εφημερίδα της χώρας. Από το 1995 έως το 1998 υπήρξε φωτογράφος στην εφημερίδα της Δανίας Politiken, ενώ από το 1998 ελεύθερος φωτογράφος στην Κοπεγχάγη και μέχρι το 2000 ανταποκριτής του φωτογραφικού δικτύου στη Ξανθοναβία.

Στις φωτογραφίες αυτές για την Αλβανία, ο καλλιτέχνης κατέγραψε με τον ευαίσθητο φακό

μουσείου της Λουιζιάνα, ενώ έχει συμμετάσχει σε πολλές εκθέσεις στην Ευρώπη. Στη διάρκεια της καριέρας του έχει βραβευτεί με το βραβείο «Lal», ως φωτογράφος της χρονιάς 2001, με το βραβείο «People in the news - stories» το 1998, με το βραβείο Agfa, βραβείο του περιοδικού Life και πολλά άλλα. Ο καλλιτέχνης είναι μέλος του Magnum και η εργασία του για τους Αλβανούς αποτέλεσε το διαβατήριό του για την είσοδο του στο περίφημο διεθνές φωτογραφικό πρακτορείο.

Στις φωτογραφίες αυτές για την Αλβανία, ο καλλιτέχνης κατέγραψε με τον ευαίσθητο φακό

τέχνη Κώστα Ζήση με θέμα «Ζαγόρι: ένας από τους τελευταίους παράδεισους».

• Από 11 Αυγούστου μέχρι και 8 Σεπτεμβρίου αναδρομική Έκθεση του επίσης Ζαγορίσιου ζωγράφου Στέφανου Τσιόδουλου.

Με την οργάνωση των δύο προηγούμενων Εκθέσεων δύο πολλά υποσχόμενων νέων από το Ζαγόρι, το Ριζάριο Ίδρυμα επιχειρεί άνοιγμα προς τους προικισμένους νέους καλλιτέχνες του τόπου μας, με απώτερο σκοπό να προωθηθεί η προβολή του έργου τους και η καταξίωσή τους και πέραν των στενών τοπικών ορίων, και σ' αυτό ελπίζεται ότι θα συμβάλει και ο προετοιμαζόμενος εκθεσιακός χώρος, ο οποίος θα λειτουργήσει μέχρι το 2004 στα Διδάκτρη της Ριζαρείου στο Χαλάνδρι της Αθήνας.

Παράλληλα με τις τρεις Εκθέσεις που προαναφέρθηκαν, θα λειτουργεί το καλοκαίρι και μέχρι τέλος Αυγούστου στο κεντρικό αρχοντικό κτίριο του Ριζαρείου Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου η περίφημη Έκθεση «Εικόνες της Ελλάδος» του Fred Boissonnas.

Στη συνέχεια ένα τμήμα της Έκθεσης Boissonnas, με έργα του κυρίως από τη Βόρεια Ελλάδα, θα εκτεθεί από την πρώτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου στο Θεσσαλονίκης Πολιτιστικό Κέντρο Θεσσαλονίκης, στα πλαίσια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης, ενώ ένα άλλο τμήμα της θα φιλοξενηθεί από 12 Οκτωβρίου μέχρι 10 Νοεμβρίου στο Ελληνικό Κέντρο του Λονδίνου, υπό την αιγίδα της εκεί Ενώσεως Ελλήνων Εφοπλιστών.

Τέλος, στις 5 Οκτωβρίου στο Ριζάριο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου (αρχοντικό Πανταζί) θα εγκατασταθεί ένας σημαντικός τριετής κύκλος Εκθέσεων, με αντίστοιχες εκδόσεις, των οποίων την αποκλειστική επιχορήγηση ανέλαβε το λαμπρό Ίδρυμα «Σταύρος Σ. Νιάρχος».

Για το φιλόδοξο αυτό πρόγραμμα, το οποίο προσδοκάται ότι θα έχει μεγάλη απήχηση στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, θα γίνουν σύντομα νεότερες ανακοινώσεις από το Ριζάριο Ίδρυμα.

Ο ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΙΣ ΝΕΡΑΪΔΟΒΡΥΣΣΕΣ ΤΟΥ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Μεγαλοβδόμαδο. Μ. Τρίτη. Στο Ζαγόρι οι τουρίστες ανεβαίνουν καρβάνια και στα σπίτια οι δουλειές ασκόλαγες.

Μια τέτοια μέρα, μια όμορφη παρέα αποφασίζει να δραπέτευσει από τα καθημερινά κι επιχειρεί ένα οδοιπορικό πέρα από τους γνωστούς και πεπατημένους δρόμους, σε τόπους απάτητους για τους πολλούς γνωστούς όμως για τους πεζοπόρους και τους κυνηγούς.

Αρχηγός της παρέας ο γνωστός μας Γιώργος Γκρονίδης, αυτή τη φορά με την ιδιότητα του προέδρου του κυνηγετικού συλλόγου Ζαγορίου.

Στην ίδια παρέα ο πρόεδρος της Ενώσεως Ζ. Αθηνών Αριστόβουλος Χρόνης, με τον εγγονό του, ο Μάνθος Παπάς υπεύθυνος Θήρας Δασαρχείου Ιωαννίνων, η Κατερίνα Νόλα Εφορος Δημοσίων Σχέσεων Κυνηγετικού Συλλόγου, ο ταχυδρόμος Κώστας Ζηκίδης λάτρης κι αυτός της φύσης κι εγώ.

Μοιραστήκαμε στα δύο τζιπ και ξεκινήσαμε από τα Γιάννινα. Ανηφορίσαμε -σκαρφαλώσαμε καλύτερα- στο φιδισό δρόμο επάνω από την Περιβλεπτο και ύστερα από μια δύσκολη διαδρομή φθάσαμε στην κορυφή του Μιτσικελιού νιώθοντας πραγματικά την ανάγκη μιας στάσης.

Εκεί, πάνω από τη μονή «Στούπενα» μας καλοδέχεται και μας ξεδιψάει η πρώτη βρύση, το **Κεφαλόβρυσο Μιτσικελίου**. Το λουκούμι του Γιώργου μας συνεφέρει από τα καγκέλια της ανηφορίας. Είναι η πρώτη φορά που ανεβαίνω στο Μιτσικέλι. Από κει η θέα είναι καταπληκτική, όλο το λεκανοπέδιο στα πόδια μας, το μάτι χάνεται μακριά. Ύστερα αρχίζει το κατέβαση προς το Δίκορφο. Εκεί η δεύτερη βρύση στο **ΡΙΖΟ Δικόρφο**.

Σε μια θαυμάσια θέση στα πόδια των πανύψηλων δέντρων η καμαρωτή βρύση. Το τοπίο ονειρεμένο. Δεν βρίσκει λόγια να το περιγράψει κανείς, καθώς συνεχίζουμε μέσα από τα Ριζιάνα στους Φραγκάδες - Λεπτοκαρυά ξεδιψώντας αυτή τη φορά στη βρύση **Στολίγκα** χτισμένη με περσία ομορφιά.

Στο δρόμο συναντάμε το αυτοκίνητο της Δασικής Υπηρεσίας. Στην παρέα μας έρχεται κι ο Δασονόμος Κήπων κ. Νίκος Καραγιαννόπουλος «ταγμένος» κι αυτός -ως πότε- να φυλάει «Θερμοπύλες».

Απο κει σταματάμε για καφέ κι αναμνηστικά στην Δολιανή το καταπράσινο χωριό, χαμένο στην ομορφιά, στην ησυχία και στη μοναξιά. Στον ξενώνα της η Κατερίνα Νόλα, νέα γυναίκα, κυνηγός η ίδια κόρη του βουνού και του δάσους, μας ξεποσταίνει κουβεντιάζοντας. Μαθαίνουμε ότι στο χωριό της είναι παράδοση να κυνηγούν οι γυναίκες!

Συνεχίζουμε όλοι με χαρούμενη διάθεση και κέφι αφού οι εντυπώσεις διαδέχονται η μία την άλλη προσθέτοντας συνέχεια ομορφιά.

Σχεδόν έτοιμη η επόμενη βρύση στη θέση **Μιλάλο Μακρινίου**. Καλοφτιαγμένη με μεγάλα πέτρινα πεζούλια για ξεκούραση.

Απο κει χαϊρόμαστε την ομορφιά, την δροσιά, την οργιώδη βλάστηση του Γυφτόκαμπου και περνώντας το Ηλιοχώρι ξεδιψάμε στη **βρύση «Παναγιά»** Βρυσσοχωρίου.

Στολίγκα Λεπτοκαρυάς.

Μας καλοδέχονται οι Βρυσσοχωρίτες, ο πρόεδρος του συλλόγου κ. Μπουκοβίνης, οι νέοι του χωριού, το ζεύγος Τσιομίδη και μας φιλεύουν νηστήσιμα φαγητά, πίτες και γίγαντες.

Η επιστροφή γεμάτη εντυπώσεις.

Τι να πει κανείς κι τι να πρωτο-

Παναγιά Βρυσσοχωρίου.

θαυμάσει!

Την περίσια ομορφιά της φύσης, το μεράκι του προέδρου, ή το πάθος της Κατερίνας, του Κώστα, του Μάνθου, του Νίκου.

Μέσα σ' ένα όργιο πράσινου αγκαλιασμένα γύρω απ' τους πανύψηλους κορμούς χαμόδεντρα και βάτα και χαμηλότερα αναρίθμητα λουλούδια με χρώματα πλουμιστά

ασκόλαγα και ζουζούνια τρομαγμένα απ' τον ήχο των αυτοκινήτων και τα γέλια της παρέας ξετρυπώνουν, προσπαθούν να καταλάβουν τι συμβαίνει και ξανατρυπώνουν φοβισμένα. Σκιαγμένα τα πουλιά φτερουγίζουν καχύποπτα. Έμαθαν δυστυχώς να φοβούνται τους ανθρώπους. Περιέργες μπαϊνοβγαίνουν στις τρύ-

του κυνηγετικού συλλόγου.

Σου κάνει εντύπωση η λατρεία, το πάθος αυτού του ανθρώπου που μιλά με αναφοκοκκινισμένα μάγουλα και μάτια που λάμπουν σαν να πρόκειται για το σπίτι του. Και μήπως δεν είναι σπίτι του το δάσος αφού μια ζωή ολόκληρη σαν αερίκι καλοϊσκιωτο το ανεβοκατεβαίνει, κουβεντιάζοντας με τα ζώα, τα πουλιά και τα δέντρα που αναμερουν στο διάβα του ξεροντας την λατρεία και την έγνοια που τους έχει!

Η έγνοια αυτή που έκανε το ακούραστο, πάντα πρόσχαρο και γελαστό πρόθυμο κι εξυπηρετικό αυτό

της Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

στοιχείο των Ζαγορίσιων δασών να ονειρευτεί και παρά τις δυσκολίες να κάνει πραγματικότητα τις βρύσες του κυνηγετικού συλλόγου Ζ.

Μεγάλο όραμα, με λίγα μέσα με πολύ μεράκι, πείσμα και προσωπική δουλειά με αμέτρητες ώρες κλεμμένες από τις ασχολίες του. Κι όπως πάντα ότι έγινε στο Ζ έγινε από το μεράκι των λίγων για να το απολαμβάνουν άκοπα οι πολλοί.

Σε θέσεις κλειδιά, μελετημένες και σωστά διαλεγμένες, καρτέρια, σταυροδρόμια, τόποι που σε καλούν να ξεποστάσεις για να μπορέσεις να συνεχίσεις χωμένες μέσα στην αγκαλιά πανύψηλων δέντρων, σε δροσίζουν οι βρύσες. Τις συναντάς βγαίνοντας από απρόσμενα μονοπάτια. Ένα σπουδαίο έργο για τα «έρμα» χωριά μας με τα κλειστά σχολεία, με τα βουβά καμπαναριά, με τα κλειστά κοινοτικά γραφεία, με τους παπάδες να σπανίζουν και τους ταχυδρόμους σε ολόκληρες περιοχές, με γιατρό είδος πολυτελείας κι αστυνομία και δασαρχείο που κρατούνται με τα δόντια.

Κατά τα άλλα υπάρχει σχεδιασμός για αναβάθμιση με τους κατοικιστικούς δήμους πράγμα που δεν βλέπω ούτε στα κοντινά ούτε στα μακρόθονα -ανύπαρκτα άλλωστε- σχέδια των δημάρχων μας. Ετσι ξεναγουρίζουμε στην εποχή της Τουρκοκρατίας και καρτέρια από λίγους, ή ευεργέτες ή ονειροπαρμένους, ή ρομαντικούς σαν τον Γιώργο να κάνουν έργο. Ας καμαρώνουν τα μέλη του κυνηγετικού συλλόγου κι ας πυκνώσουν τις τάξεις του, δεν έχουν καμιά δουλειά στα Γιάννινα.

Χαλάλι πρόεδρε ο κόπος σου! Όλοι όσοι θα ξεδιψούν κυνηγώντας, περαστικοί στις βρύσες σου μ' ευγνωμοσύνη θα λένε στην υγεία σου. Κι αυτό για σένα που είσαι αθόρυβος κι ολιγαρκής φτάνει. Νάσαι πάντα καλά και να ματαξιδέψουμε μαζί σου και στις άλλες νεραϊδοβρύσες που σχεδιάζεις. Νάσαι βέβαιος πως οι νεράιδες και τ' αερίκα που λούζονται και ξεδιψούν στις βρύσες σου, θάναι πάτα φυλαχτάδες σου. Τι μας έκανε Γιώργο, μας ξεγέλασες Πασχαλιάτικα!

Κι όμως η Ζαγορίσια μουσική εξακολουθεί όλο αυτό το διάστημα στον ζωντανό της χώρο να λειτούργει, να λυγρίζει και να μερακλώνει αυτούς τους οποίους δεν αποτελεί μόνο μέσο έκφρασης των ανώτερων συναισθημάτων αλλά και βασικό στοιχείο κοινωνικότητας. Ευτυχώς για το Ζαγόρι, και σε αντίθεση με άλλες περιοχές, το ανε-

ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛ. ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

Η ταυτότητα της παράδοσης του Ζαγορίου

Ένα νέο δίσκο με παραδοσιακά τραγούδια του Ζαγορίου παρουσίασε σε εκδήλωση ο Σύνδεσμος Ζαγορίσιων

Ιστορικός σύνδεσμος

Στην ομιλία του ο κ. Πολύβιος Καρράς, τόνισε ότι ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορίσιων, εκπροσωπώντας και τα 46 χωριά του Ζαγορίου, αποτελεί έναν από τους ιστορικούς πολιτιστικούς συλλόγους στα Ιωάννινα, αφού ιδρύθηκε το 1917, καταβάλλοντας προσπάθεια για συμμετοχή και συμβολή στα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής. «Η ταρινή παρουσίαση του δίσκου» όπως επεσήμανε ο κ. Καρράς «εντάσσεται στους γενικότερους στόχους του συνδέσμου για πιστή καταγραφή, διατήρηση και μετάδοση της μουσικοχορευτικής παράδοσης. Επειδή όμως η προηγούμενη έκδοση, η οποία είχε ανταπόκριση τόσο σε τοπικό όσο και σε πανελλήνιο επίπεδο, ήταν ερασιτεχνικής παραγωγής, αυτή τη φορά ο σύνδεσμος αποφάσισε να συνεργαστεί με επαγγελματίες, καταξιωμένους στο χώρο τους. Έτσι τη μουσικολογική προσέγγιση ανέλαβε οδοντοκίνητος του τμήματος Παραδοσιακής και Λαϊκής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου κ. Γιώργος

Η εκδήλωση έκλεισε με τον χαρακτηριστικό τρόπο μιας ζωντανής συναυλίας.

Κοκκώνης, ενώ την επιμέλεια των ηχογραφήσεων και την ηχοληψία ο κ. Νίκος Διονυσόπουλος, ερευνητής της παραδοσιακής μουσικής».

Κλείνοντας την ομιλία του ευχαρίστησε όλους όσους συνέβαλαν στη δημιουργία του δίσκου, αλλά και το Ίδρυμα «Σταύρος Νιάρχος», ενώ υποσχέθηκε ότι ο Σύνδεσμος θα συνεχίσει την προ-

σπάθειά του, προχωρώντας στην παραγωγή και άλλων δίσκων και μάλιστα με ανέκδοτο υλικό, αφού το Ζαγόρι είναι ανεξάντλητη πηγή μουσικοχορευτικού υλικού, το οποίο δεν έχει ερευνηθεί πλήρως μέχρι τώρα. Η εκδήλωση έκλεισε με την σύμπραξη, επί σκηνής, των μουσικών συντελεστών της παραγωγής, οι οποίοι έπαιξαν αποσπάσματα από το δίσκο.

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΚΚΩΝΗΣ ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

Η ιδιαιτερότητα της ζαγορίσιας μουσικής σχολής

«Η δισκογραφία από την δεκαετία του 1930 προσφέρει μαζί ένα μέσο όχι μόνο διάδοσης αλλά προπάντων διάσωσης της παραδοσιακής μουσικής και συντήρησης της συλλογικής μουσικής μνήμης. Άνο δίσκος άλλαξε τον τρόπο πρόσληψης της παραδοσιακής μουσικής για τον μέσο Έλληνα, πολύ περισσότερο όμως ενέργησε καταλυτικά μεταξύ των λαϊκών μουσικών».

Βεβαίως από την πρώτη εκείνη εποχή της ελληνικής δισκογραφίας δεν έχουμε από την περιοχή της Ηπείρου παρά ελάχιστα ηχογραφήσεις, οι οποίες έγιναν κυρίως στην Αμερική. Μεταπολεμικά αυξάνει το σχετικό ενδιαφέρον των δισκογραφικών εταιριών, και έτσι η παραδοσιακή μουσική γενικά και η ηπειρωτική ειδικότερα αρχίζουν να καταπιάνονται σε δίσκους.

Αυτό στο Ζαγόρι και η μουσική του αντιπροσωπεύονται ελάχιστα στην δισκογραφική αυτή παραγωγή κι αυτό επειδή αυτοί που ηχογραφούνται είναι κατά κανόνα μόνιμοι κάτοικοι Αθηνών. Με άλλα λόγια η δυνατότητα ηχογράφησης εξαρτάται άμεσα από την δυνατότητα πρόσβασης των λαϊκών μουσικών στα στούντιο ηχογράφησης της πρωτεύουσας. Δεν υπάχουν δηλαδή κινητά συνεργεία τα οποία θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν επί τόπου ποιοτικές ηχογραφήσεις, και μάλιστα κατά την στιγμή της ζωντανής επιτέλεσης.

Κι όμως η Ζαγορίσια μουσική εξακολουθεί όλο αυτό το διάστημα στον ζωντανό της χώρο να λειτουργεί, να λυγρίζει και να μερακλώνει αυτούς τους οποίους δεν αποτελεί μόνο μέσο έκφρασης των ανώτερων συναισθημάτων αλλά και βασικό στοιχείο κοινωνικότητας. Ευτυχώς για το Ζαγόρι, και σε αντίθεση με άλλες περιοχές, το ανε-

πτυγμένο οικονομικό και πνευματικό υπόβαθρο δημιουργεί τις προϋποθέσεις των πρώτων ιδιωτικών και ερασιτεχνικών ηχογραφήσεων σε μορφή μαγνητοταινίας ήδη από την δεκαετία του 1960. Σήμερα η ανάγκη καταγραφής αυτής της μουσικής δεν έχει απλά περάσει στην συνείδηση όλων, αλλά αποτελεί γενικευμένο βασικό στόχο όχι μόνο των ειδικών ερευνητικών ιδρυμάτων αλλά και των κάθε λογής πολιτιστικών φορέων και συλλόγων. Με πρόγραμμα όμως την διάσωση, συχνά είδαμε την παραδοσιακή μουσική να κακοποιείται βάνουσα από πάσης φύσεως κερδοσκόπους, του χρήματος ή της δόξας. Η έκδοση ηχογραφημένου υλικού έγινε αυτοσκοπός, και το περιεχόμενο περνάει τότε σε δεύτερη μοίρα. Και το χειρότερο, μέσω της αποτύπωσης του το περιεχόμενο αυτό αποκτά πλέον την δική του αυτονομία, και προάγει αισθητικά στερεότυπα που διεκδικούν δάνες «αυθεντικότητας» και δυσχεραίνει την ενσυνειδησία της μουσικής μας ταυτότητας.

Με όλα αυτά κατά νου, ξεκινήσαμε να σχεδιάζουμε την ηχογράφηση αυτή. Η πρώτη μας έγνοια δεν ήταν να προβάλλουμε ανέκδοτο υλικό. Δεν ήταν επίσης στους στόχους μας η αποκατάσταση του «ορθού» της μουσικής εκτέλεσης ή η οποιαδήποτε επίφαση «αυθεντικότητας». Στην μεγάλη δεξαμενή της παραδοσιακής μουσικής, ο ερευνητής και ο παραγωγός οφείλουν όχι να παρεμβαίνουν, αλλά να αφουγκράζονται όσο γίνεται πιο αθόρυβα για να γίνουν οι πιο αποστασιοποιημένοι και οι πιο έντιμοι μάρτυρες της μυστικής ζωής που ανθίζει στους λαβυρινθούς της. Βασική μας επιθυμία ήταν η παραγωγή μιας μουσικής παράδοσης ενός εκ των τελευταίων και ίσως των πιο λησμονη-

μένων από την δισκογραφία δεξιotechών του κλαρίνου της περιοχής του Ζαγορίου, τον Λευτέρη Σαρρέα.

Παρότι η ηχογράφηση έγινε στο παλιό σχολείο του Δικόρφου, μέσα σε συνθήκες επιμελώς απομακρυσμένες από αυτές των ψυχρών αθουσών ηχογράφησης με τους αγχωτικούς χρονικούς περιορισμούς, εξέλειπε αδιαμφισβήτητα αυτός για χάρη του οποίου συντελείται η μαγεία της μουσικής πράξης. Αναφερόμαστε βεβαίως στον χορευτή, τον γλεντζέ, τον μερακλή, χωρίς την ύπαρξη του οποίου όλα φαντάζουν απλή αναπαράσταση. Γνωρίζοντας τις αδυναμίες αυτές, προχωρήσαμε ωστόσο στην ηχογράφηση μιας μουσικής συνειδέσεως αξιόλογων δεξιotechών των οποίων τα ισχυρά βιώματα εξασφάλιζαν τα καλύτερα εχέγνα μιας ενδιαφέρουσας μουσικής πραγματικότητας. Και είχαμε εξίσου την ευκαιρία να απολαύσουμε μουσικές εκτελέσεις, την διάταξη και την έκταση των οποίων δεν όριζε ο πρωτο-χορευτής αλλά ο ίδιος ο σολίστας. Κι εκεί βρίσκεται κατά τη γνώμη μας το ενδιαφέρον αυτής της ηχογράφησης. Ενδιαφέρον καλλιτεχνικό, αφού αποτυπώνονται οι πιο κρυφές πτυχές της τέχνης ενός λαϊκού δεξιotechή που οι συνθήκες της εποχής μας δεν επιτρέπουν συχνά να αναδειχθεί. Ενδιαφέρον ιστορικό αφού στις λεπτές αποχρώσεις των εκτελέσεων αυτών αναγνωρίζει κανείς την βαριά κληρονομιά μιας μουσικής παράδοσης με ρίζες που φτάνουν πολύ μακριά. Οι ηχογραφήσεις αυτές αναδεικνύουν την πολυπλοκότητα και την ιδιαιτερότητα της ζαγορίσιας μουσικής σχολής της οποίας τα μυστικά ο Λευτέρης Σαρρέας κατέχει και αναδεικνύει με τρόπο προσωπικό».

Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕ Η ΙΛΕΖ ΚΑΙ Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

Τον προηγούμενο μήνα με πρωτοβουλία του Δ.Σ. της ΙΛΕΖ και του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας» πραγματοποιήθηκε 4ήμερη εκδρομή στην Πελοπόννησο. Από την εκδρομή

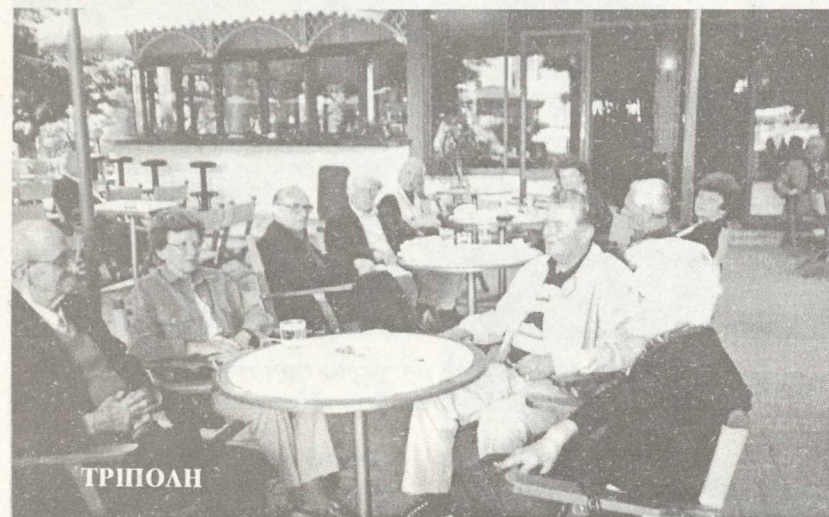
αυτή, όσοι συμμετείχαμε, αποκτήσαμε πλούσιες εμπειρίες και γνώσεις από την επίσκεψη σε αρχαιολογικούς και ιστορικούς χώρους. Κατά κοινή ομολογία η Πελοπόννησος έχει να

Νίκου Θ. Υφαντή

επιδείξει πλούσιο ιστορικό παρελθόν. Αποτελεί ένα ζωντανό μνημείο της ιστορίας την Πα-

τρίδα μας από την Παλαιολιθική ακόμη εποχή.

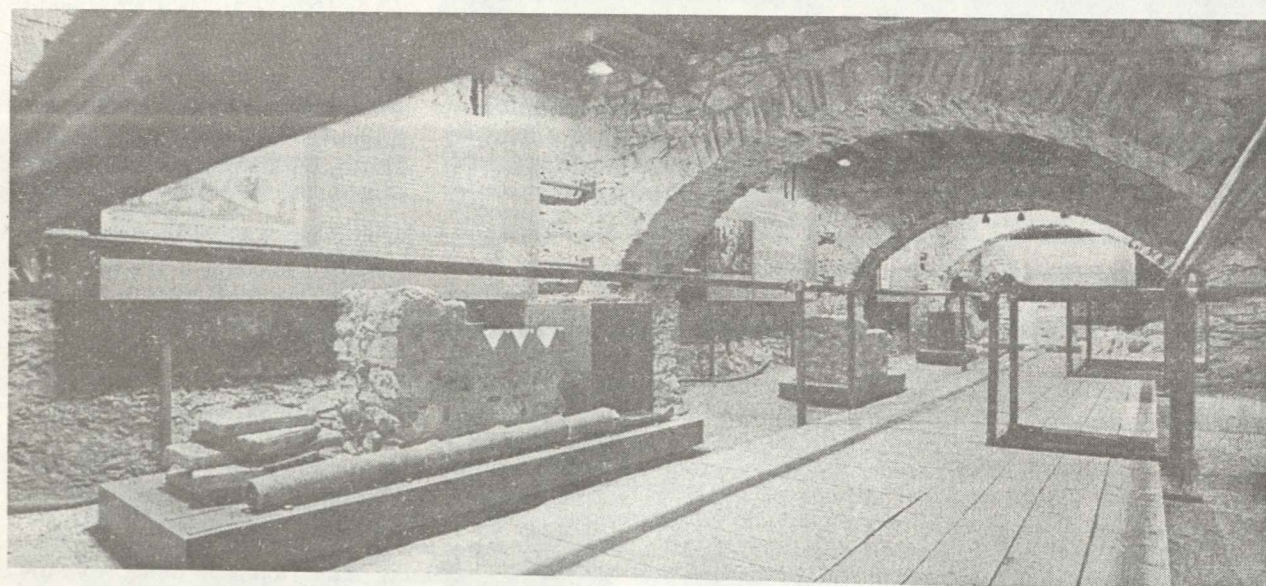
Έχουμε τη γνώμη, και πιστεύουμε ότι διερμηνεύουμε και τις σκέψεις πολλών συνελλόνων, ότι ο φείλουμε να γνω-

ΤΡΙΠΟΛΗ

ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ ΜΑΝΗΣ

Γενική άποψη της έκθεσης «Η δημιουργία μιας βυζαντινής πόλης», στο ισόγειο του παλατιού των Παλαιολόγων στο Μυστρά.

... Μεράκια στην παραλία του Τολού.

Προς Ολυμπία...

ρίσουμε όλους τους πανέμορφους τόπους της πατρίδας μας, πέρα και πάνω από τοπικιστικές ευαισθησίες, αφού είναι γνωστό ότι η χώρα μας έχει τόσους πολλούς και ανεκτίμητους θησαυρούς να επιδείξει και άλλα τόσα να μας ιστορήσει από τα πανάρχαια χρόνια, για τα οποία ως Έλληνες πρέπει να είμαστε περήφανοι. Εκτός από τους χώρους αυτούς να επισκεφτούμε τα πανέμορφα φυσικά τοπία, τα επιβλητικά βουνά και τις γραφικές παραλίες, που δύσκολα ανευρίσκονται σε ξένους τόπους. Οι έλληνες τα τελευταία χρόνια ταξιδεύουμε σε χώρες του εξωτερικού και αγνοούμε

την ίδια την πατρίδα μας και την ιστορία της πορεία σε βάθος χρόνου. Να γίνει συνείδηση όλων μας ότι πρώτα προέχει να γνωρίσουμε τον δικό μας τόπο και την δική μας ιστορία και μετά άλλες χώρες.

Η εκδρομή, χάρη στην άρτια και επιτυχημένη οργάνωση, δεν ήταν μόνο ψυχαγωγική αλλά, χωρίς να απέχουμε από την πραγματικότητα, την διδακτική, αφού μας δόθηκε ο χρόνος και η ευκαιρία, να γνωρίσουμε τον αρχαίο και νεότερο πολιτισμό μας και τους αγώνες του Έθνους μας για ανεξαρτησία.

Γνωρίσαμε από κοντά τους παραδοσιακούς οικισμούς και την αρχιτεκτονική της πέτρας και επισκεφτήκαμε την Πάτρα και τον Ιερό Ναό του Πρωτοκλήτου Αποστόλου Ανδρέα. Στη συνέχεια ξενάγηση στον Ιερό χώρο και το αρχαιολογικό Μουσείο της Ολυμπίας, επίσκεψη στην πόλη της Καλαμάτας και στην σκληροτράχηλη και δυσπρόσιτη Μάνη με τους πολεομπουργους και τις πυργοκατοιρίες, στο γραφικό Γύθειο, στα Σπήλαια του Διού και στην ιστορική Σπάρτη με την τέλεια ρυμτομία της και τις εντυπωσιακές και άνετες πλατείες

της.

Από την Σπάρτη στην κοπή Καστροπολιτείας, τη Βυζαντινή Πολιτεία του Μυστρά, με τα κάστρα, τα μέγαρα, τις εκκλησίες και τα μοναστήρια.

Στο κέντρο της Πελοποννήσου η Τρίπολη, χτισμένη σε ψηλό οροπέδιο. Από την Τρίπολη στις Μυκήνες, το σύμβολο της Ελλάδος του Ομήρου, το κέντρο της Ελλάδος με τον ανεπανάληπτο Μυκηναϊκό πολιτισμό (1600-1100 π.Χ.).

Περνώντας το Αργος και την Τίρυνθα επίσκεψη στο Ναύπλιο, στα κάστρα της

Ακροναυπλίας και του Παλαμιδίου και στη συνέχεια η Επίδαυρος, το αναστηλωμένο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου και επιστροφή μέσω Κορίνθου.

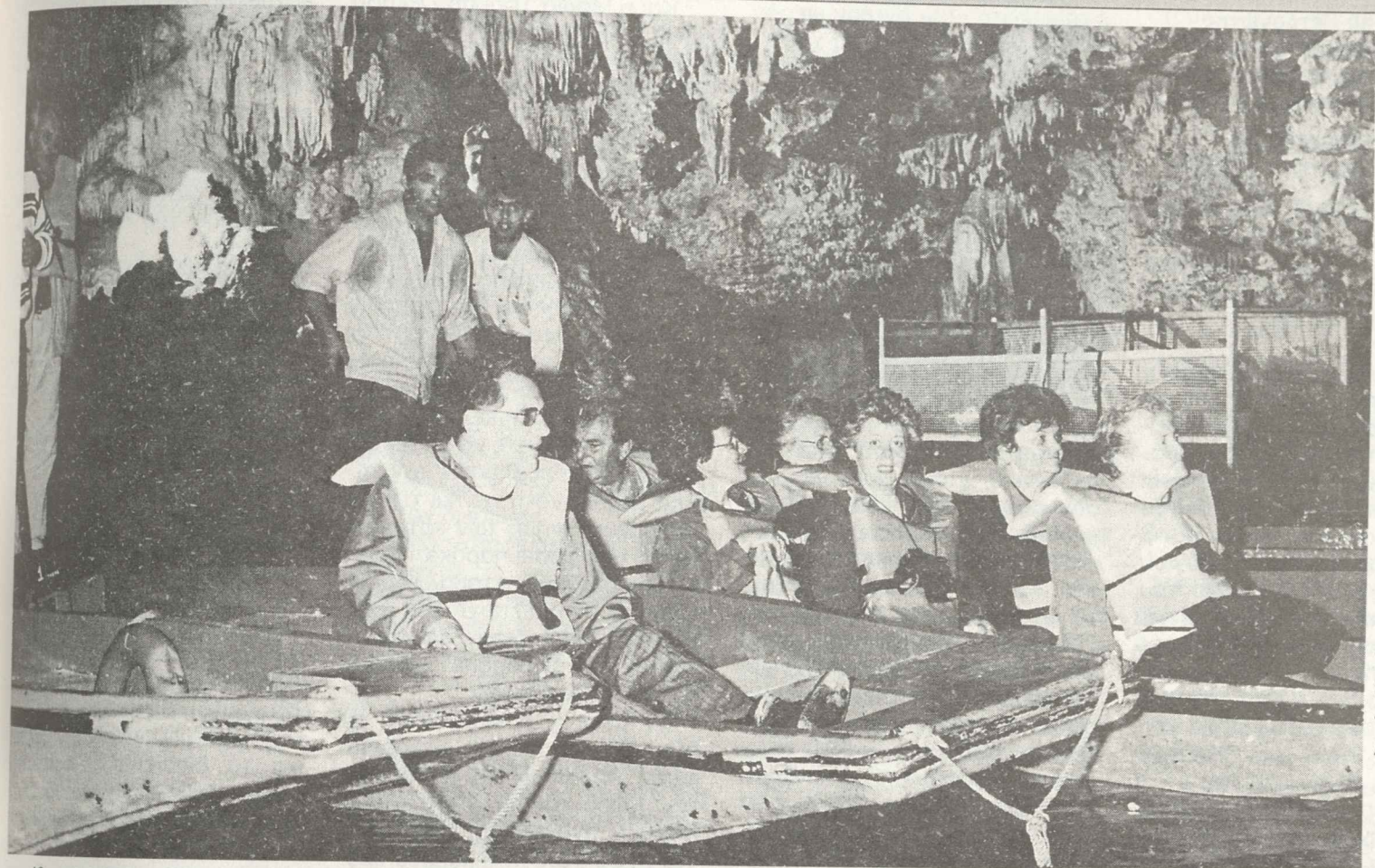
Ένα τετραήμερο πλήρες από εντυπώσεις, εμπειρίες και βιώματα. Ζαγοριόισοι και φίλοι των Ζαγοριόισων όλοι μια οικογένεια. Ζήσαμε για ένα τετραήμερο την ανθρώπινη οικειότητα και τη ζεστασιά που πηγάζει ανυστερόβουλα από ανθρώπους που δένονται ψυχικά, αποδίδουν πνευματικά και δίνουν και παίρνουν από το περιβάλλον της καρδιάς τους και

την πηγαία ανθρώπινη ακτινοβολία τους.

Είχαμε την τύχη σε όλη τη διάρκεια της εκδρομής να είναι μαζί μας η κ. Αμαλία Βλαχοπούλου-Οικονόμου, Καθηγήτρια της Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου μας, η οποία, με ευχαρίστηση, με πλήρη γνώση του αντικειμένου της και με τρόπο κατανοητό και εύληπτο μας ξενάγησε στους αρχαιολογικούς χώρους και στα μουσεία που επισκεφτήκαμε. Και από τις στήλες της εφημερίδας την ευχαριστούμε και της ευχόμαστε ό,τι καλύτερο.

Να συγχαρούμε και να ευχαριστήσουμε επίσης, τους οργανωτές της θανμάσιας αυτής εκδρομής: Τον Πρόεδρο Απόστολο Ντιναλέξη, τον Γεν. Γραμματέα Βασίλειο Τζιόβα, τον ταμία Ιωάννη Τσεκούρα και όλο το Διοικητικό Συμβούλιο και να ευχηθούμε να μας δώσουν και άλλες ευκαιρίες να γνωρίσουμε και άλλους τόπους και άγνωστα σε μας μέρη της πατρίδας μας. Άλλωστε, όπως αποδείχτηκε μετά από τόσες επιτυχημένες εκδρομές που οργάνωσαν και πραγματοποίησαν, έγινε θεσμός-έθιμο μια ετήσια πολήμερη εκδρομή.

Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

Στα σπήλαια του Αυγού.

Από το αποχαιρετιστήριο γλέντι μας.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Αργύρης Πετρονιώτης
Δρ. Αρχιτέκτων τ.α.
Καθηγ. Ιστορίας
Αρχιτεκτονικής Α.Π.Θ.

Για το βιβλίο της
ΜΑΡΙΑΣ ΤΣΟΥΠΗ- ΡΕΜΟΥ

«ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ
ΤΡΙΑΔΑΣ ΒΡΥΣΟΧΩΡΙΟΥ,
Ιστορία - Τέχνη, Ιωάννινα
2002. Σελίδες 107. Σχήμα
17x24 εκατοστά».

Η συγγραφέας είναι υποψήφια Διδάκτωρ με θέμα από τη Λαϊκή Λιθογλυπτική της Ηπείρου. Παρά ταύτα βρήκε τον χρόνο και συνέγραψε το παραπάνω πόνημα. Χαίρω που την αξία του ήδη υπογραμμίζει ο φίλος συνάδελφος καθηγητής Γεώργιος Πλουμίδης στον Πρόλογο του βιβλίου (σελίδα 7). Πραγματικά είναι μια σημαντική προσφορά στην Τέχνη στην Ήπειρο, και ιδιαίτερα στο Βρυσχώρι (την παλιά Λεονίτσα). Δεν είμαι ο ειδικός στην τέχνη των τέμπλων των ναών, αλλά φαίνεται ότι η συγγραφέας είχε την τύχη να βρει και την προκοπή να παρουσιάσει ένα όχι συνηθισμένο τέμπλο. Η φωτογράφιση του είναι δύσκολη και παρά την προσπάθεια οι φωτογραφίες δεν αποδίδουν. Γι' αυτό θα πρότεινα κάποιος, παραδείγματος χάριν η κοινότητα Βρυσχωρίου, να βοηθήσει σε μια ευκαία (επιθυμητή) δεύτερη έκδοση το τέμπλο να σχεδιαστεί και δημοσιευτεί. Στην περίπτωση επανέκδοσης απαραίτητα πρέπει να υπάρχουν αρχιτεκτονικά σχέδια όψεων και τομών, όπως και ένα τοπογραφικό σχέδιο, ει δυνατόν και απόσπασμα χάρτη της περιοχής. Από την δημοσιευμένη κάτοψη προκύπτει ότι ο ναός ήταν διτρώλος (σελ. 38). Δύο ισόξισους τρούλλους έχω συναντήσει και στην Παναγία της Παλιάς Πυρσόγιαννης. Προκύπτει για μια ιδιαιτερότητα σπάνια και μάλλον της Ηπείρου. Ενδιαφέρουσα η παρατήρηση ότι οι αρχιτέκτονες και ξυλογλύπτες ήταν αυτοδίδαχτοι (σελ. 66), αλλά προφανώς, όχι και αυτόφωτοι: δηλαδή κάπου θα μαθήτευαν κι αυτοί. Οπότε συντίθεται καλλίτερα και η άποψη της κ. Μ. Τσούπη-Ρέμου ότι κατά τον 17ο-18ο αιώνα η δυτική τέχνη λίγο έχει ακόμα επηρεάσει τον ηπειρωτικό χώρο των τεχνιτών και καλλιτεχνών. Πολύ μας βοηθάει η μελέτη (και η φωτογραφική παρουσίαση) του κώδικα που βρήκε, του Κώδικα της Κοινότητας (από σελ. 19 και παρακάτω):

η σημείωση «Ισμιαντρον μικρόν κώδων 1813» δείχνει τη χρησιμοποίηση της καμπάνας, κάτι ασυνήθιστο τότε. Αν θυμάμαι καλά απαντούν μόνο το πολύ πέντε περιπτώσεις στην Ήπειρο (Νότια και Βόρεια). Η δε χρονολόγηση «1813» αποδεικνύει την προνομιακή στην τότε Λεονίτσα παραχώρηση αδείας κωδωνοκρούσεως από τον Αλή Πασά.

Μια και μιλάμε για χρονολογίες: α) υπογραμμίζω ότι το αναγραφόμενο (σελ. 15 σημείωση 7) έτος «1238» δεν μπορεί να ανταποκρίνεται στην ιστορική πραγματικότητα γιατί τότε στα βυζαντινά χρόνια χρονολογούνταν από κτίσεως κόσμου 5508 χρόνια προ Χριστού, δηλαδή αντί 1238 θα έπρεπε να γράφεται «(5508+1238=6746)». Αυτό το αναφέρω, όχι γιατί δεν το γνωρίζει η συγγραφέας, αλλά για τους μη ειδικούς. Αλλά μια και αναφέρθηκα στους ειδικούς, αυτοί κατά περίπτωση δεν προσθέτουν πάντοτε το 5508 αλλά ενίοτε το 5509). β) Σημειώνω ότι στην εικόνα 6 της σελίδας 97 όπου εμφανίζεται μια χρονολογία εγώ θα την διάβαζα «1796» και αντί «1726», γιατί τότε το 2 γραφόταν πολύ ανοιχτό.

Τελειώνοντας προσθέτω τούτο: Στην περίπτωση β' έκδοσης καλό είναι να προστεθούν ευρετήρια τόπων και ονομάτων. Αλλά για μια επανέκδοση όπως γράφει ο καθηγητής Γεώργιος Πλουμίδης (σελ. 7) «Η κοινωνία και οι θεσμικοί οφείλουν... Να ενθαρρύνουν και επιδοτούν κάθε προσπάθεια όπως το ανά χειρας βιβλίο».

Αργύρης Πετρονιώτης
Θεσσαλονίκη 3-5-2002

ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΠΗ - ΡΕΜΟΥ, ΤΟ
ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ
ΤΡΙΑΔΑΣ ΒΡΥΣΟΧΩΡΙΟΥ
(Ιστορία - Τέχνη), εκδ.
Νομικής Αυτοτελούς Ιωαννίνων
- Δήμου Τύμφης, Ιωάννινα
2002, σσ. 110

Στην εποχή μας που φέρνει στην επιφάνεια με τον πιο έντονο και προκλητικό τρόπο την κοινωνική και πνευματική απογύμνωση του σύγχρονου ανθρώπου η χαρτογράφηση και η ψαύση ιστορικών στοιχείων ενός τόπου είναι παρήγορη και ενθαρρυντική πράξη. Περισσότερο, θα έλεγα μνηυματική μιας και αυτή η βαθύτερη ανίχνευση και μελέτη των στοιχείων της ταυτότητας ενός τόπου αποτελεί το στέρεο βήμα για μια πρόσβαση σ' έναν μελλοντικό κόσμο δίχως ομολογούμενους σύνορα.

Και η Μαρία Τσούπη - Ρέμου κάνει, ακριβώς, αυτή την αναγκαία για την Ηπειρωτική ενδοχώρα απόπειρα με κεντρικό άξονα αναφοράς της και θεματικό αντικείμενο το Μοναστήρι της Αγίας Τριάδας Βρυσχωρίου Ιωαννίνων. Με μια σύμμεικτη παράθεση ιστορικών στοιχείων, σχετικών εγγράφων και μαρτυριών, σημειώσεων, φωτογραφιών, σχεδίων και της τοπικής παράδοσης για το Μοναστήρι κατορθώνει να ακινητοποιήσει τη φθορά της μνήμης για το πολύτιμο αυτό μνημείο, να δώσει όλο αυτό το υλικό, να το τεκμηριώσει με τα ευρήματα, τον κώδικα της Κοινότητας και την αιωρούμενη μνήμη των κατοίκων και να το αφήσει παρακαταθήκη σ' έναν ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο και σε μια εποχή που η τοπικότητα και η ιδιαιτερότητα χάνονται από μια ομοιομορφποίηση των πραγμάτων.

Η μελέτη διαρθρώνεται σε δύο μέρη: στο πρώτο η συγγραφέας τοποθετεί το μοναστήρι στο χώρο και το χρόνο (θέση, ίδρυση, ανακαίνιση, μαρτυρίες για τη ζωή του κτλ) και στο δεύτερο διεξοδικότερα παρουσιάζονται η αρχιτεκτονική του μοναστηρίου και το τέμπλο σε μια πλησιέστερη ανάπτυξη) διάρθρωση, διάκοσμος, τυπολογία, χρονολόγηση). Στο παράρτημα που πλαισιώνει την εργασία παρατίθενται αποσπάσματα από τον χειρόγραφο κώδικα, σχέδια, φωτογραφίες επιτρέποντας στον αναγνώστη μια καλύτερη πρόσληψη του χώρου και του μνημείου. Ιδιαίτερη, βέβαια, βαρύτητα δίνει και δικαιολογμένα, άλλωστε, στο ξυλόγλυπτο τέμπλο της Μονής.

Με ορατά τα ίχνη της παράδοσης και τη μαρτυρία του κτιριακού συγκροτήματος και ιδιαίτερα του τέμπλου του εν λόγω μοναστηριού προσδίδει στην εργασία της μιαν άλλη διάσταση. Η βιωμένη, εξάλλου, καταγραφή χωρίς ηχηρές διακοσμήσεις και κενές λέξεις αφήνουν την εντύπωση στον αναγνώστη ότι το πέρασμα του χρόνου δεν του ζημίωσε τη ζωντάνια, την ομορφιά και τη δύναμή του.

Ο αντιοπισθεδωτικός, λοιπόν, χαρακτήρας μιας τέτοιας προσπάθειας και η αντίθεση στην εξαφάνιση κάθε πολιτιστικής ιδιαιτερότητας προπάντων σήμερα που η περιφέρεια αποψιλάνεται ολοταχώς από τις ζωντανές δυνάμεις και ο άνθρωπος κυριαρχείται από απατηλές υποσχέσεις καθιστούν αυτή την

κατάθεση της συγγραφώς απαραίτητη στη διατήρηση της τοπικής ταυτότητας της Ηπειρωτικής ενδοχώρας και δικαιωματικά η μελέτη παίρνει μια θέση στην Ηπειρωτική βιβλιογραφία και συμβάλλει σημαντικά στην προσπάθεια διατήρησης και οικιαγράφησης της εθνικής φυσιογνωμίας.

Δρ. Δημήτρης Ελ. Ράπτης

Μια επιστολή του φιλόλογου
καθηγητή ΣΠΥΡΟΥ ΒΑΚΑ-
ΜΗ «για το περιοδικό «Το
ΖΑΓΟΡΙ μας».

Ήταν για μένα μια ευχάριστη έκπληξη το βιβλίο του φίλου μου Κώστα Χριστοδούλου με τον τίτλο «Αγίου Όρους επίσκεψη - ένα πενήντημο οδοιπορικό».

Έχω γνωρίσει την απλότητα του, την ευγένειά του, το ανεπιτήδευτο, τη ζεστασιά που νιώθει δίπλα του, όχι όμως και το συγγραφικό του ταλέντο.

Τώρα μου δόθηκε η ευκαιρία να το διαπιστώσω οδοιπορώντας μέσ' από τις σελίδες του στο περιβόλι της Παναγίας.

Λιτός, απείριστος μας οδηγεί στα μονοπάτια που χάραξαν αιώνες τώρα άνθρωποι της μοναξιάς και της αφοσίωσης σ' ένα ιδανικό που πρέπει να είναι σεβαστό απ' όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα ιδεολογίας, μας οδηγεί σε χώρους μυστικούς και φωτεινούς μας δείχνει μ' έναν συναρπαστικό διάλογο τον εσωτερικό κόσμο των μοναχών, την αγαθότητα, την απάντηση τη φιλοξενία, στοιχεία ανθρωπισμού που είναι δυσεύρετα στον σημερινό κόσμο. Μας δίνει απaráμυλλες περιγραφές των ανθρώπων και των έργων τους όπως είναι τα ανεπαλήθερα αρχιτεκτονικά μοναστηριακά κτίρια του τέμπλου του εν λόγω μοναστηριού προσδίδει στην εργασία της μιαν άλλη διάσταση. Η βιωμένη, εξάλλου, καταγραφή χωρίς ηχηρές διακοσμήσεις και κενές λέξεις αφήνουν την εντύπωση στον αναγνώστη ότι το πέρασμα του χρόνου δεν του ζημίωσε τη ζωντάνια, την ομορφιά και τη δύναμή του.

Ο αντίοπισθεδωτικός, λοιπόν, χαρακτήρας μιας τέτοιας προσπάθειας και η αντίθεση στην εξαφάνιση κάθε πολιτιστικής ιδιαιτερότητας προπάντων σήμερα που η περιφέρεια αποψιλάνεται ολοταχώς από τις ζωντανές δυνάμεις και ο άνθρωπος κυριαρχείται από απατηλές υποσχέσεις καθιστούν αυτή την

Ο Κώστας στην πορεία για την κορυφή του Άθω που την επιστεγάζει το Ναύδιο της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος ξεπερνά τον εαυτό του η μάλλον ξεπροβάλλει ατόφιος ο εαυτός του. Η περιγραφή της λιτανείας, του Αιγαίου με την απεραντοσύνη του τα σμαραγδένια νησιά

του, της ολότητας του Άθω με τις αμέτρητες μικρές και μεγάλες φωλιές των μοναχών.

Στην πορεία αυτή αναδύεται η συντροφικότητα και οι απλές ανθρώπινες σχέσεις με τρόπο μοναδικό.

Στο σημείο αυτό δεν πρέπει να μην επισημανθεί ο θάνατος του μοναχού που δεν ολοκλήρωσε το όνειρό του να φτάσει στην κορυφή.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η επίσκεψη, όπως μας την περιγράφει, στην σκήτη του Οσίου Νείλου από την άποψη ότι αποτελεί, πέρα από την υπέροχη περιγραφή, μια νότα ξεκούρασης για τον αναγνώστη όταν αφήνει τα σοβάρια και απολαμβάνει με τους φίλους του τα γευστικότερα σούκα. Μου θυμίζει κάτι ανάλογο που έζησα πριν πολλά χρόνια όταν μαζί με φίλους επισκεφθήκα το ίδιο μοναστήρι.

Θα μπορούσα να γράψω πάρα πολλά ακόμα, όμως αφήνω τον αναγνώστη να απολαύσει ο ίδιος διαβάζοντας τις υπέροχες σελίδες.

Εγώ θα συχαρώ με όλη μου την καρδιά το φίλο μου Κώστα για το θαυμάσιο έργο του, του εύχομαι για τη γιορτή του χρόνια πολλά και περιμένουμε σύντομα και άλλες παρόμοιες εκπλήξεις.

22-5-2002
Σπύρος Βακάμης, Φιλολόγος

Πέτρου Φραγκούλη
ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
(Φωτογραφία 1850-1950)

Νίκος Θ. Υφαντής

Ο Πέτρος Φραγκούλης συμμάζεψε όσα παλιές οικογενειακές φωτογραφίες μπόρεσε να διασώσει, καθώς και άλλες από σπάνια των χωριών του Ζαγορίου, τις καθάρισε, τις αποκατέστησε και μας χάρισε ένα θαυμάσιο λεύκωμα με τον εύληπτο τίτλο «Ζαγορίσιων Πολιτεία».

Οι φωτογραφίες περιλαμβάνουν και διασώζουν μνήμες ενός αιώνα (1850-1950). Καρπός ανυπερέβουλης αγάπης για το ρημαγμένο τόπο του, μέσα από τις ασπρόμαυρες φωτογραφίες αναδεικνύεται η αρχοντιά του Ζαγοριού, η καθημερινή πολύβουη ζωή στην περιοχή με τα γιορτάσια του τις άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις. Αναμνηστικές οικογενειακές πρωσοπογραφίες, γυναίκες και άντρες με παραδοσιακές ενδυμασίες, σκηνές από την κτηνοτροφική και γεωργική ζωή, παραδοσιακά αρχοντισπία, ταξιδεμένους Ζα-

γορίσιους, ένας κόσμος ολόκληρος παρελαύνει μέσα από φωτογραφικό υλικό.

Παθιασμένος Ζαγορίσιος ο Πέτρος Φραγκούλης, με σχέση ερωτική με τον τόπο του, κατέχει από το πάθος του συλλέκτη και από αυτό το ανιάτο αλλά ευεργετικό πάθος, ξαναζωντανεύουν νοσταλγικά οι μνήμες και μας μεταφέρουν σε αγαπημένους χώρους και σε εποχές που η καθημερινότητα των ανθρώπων των χωριών μας ήταν «στάση ζωής».

Ασφαλώς, για τη συλλογή και την αποκατάσταση χρειάστηκε πολύχρονος μόχθος και πληρώθηκε με προσωπικό κόστος. Πιστεύω, όμως, ότι το αποτέλεσμα τον ικανοποίησε και τον δικαίωσε.

Από το παρελθόν μας αποκαλύπτονται οι μυστικές φωνές εκείνων που πάσχισαν να κρατήσουν ανόθευτο τον τόπο τους και με τη Ζαγορία «Τακούτσια» να πλημμυρίζουν τις καρδιές τους από ενθουσιασμό και μέθεξη.

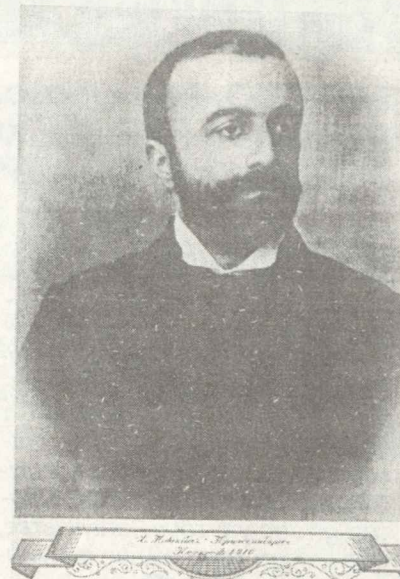
Μια ενότητα από φωτογραφίες με τα πρόσωπα και τα πάθη του τόπου. Ένα έργο που αποτυπώνεται η ομορφιά, η λεβεντιά, η ευαισθησία, που ζωντανεύουν παλιές εποχές, ξεχασμένες από

τον χρόνο, καιροί που έσβησαν χωρίς επιστροφή. Οι ασπρόμαυρες, τέλειες φωτογραφίες, πιστεύω, πως είναι το πρόσωπο της πρόσφατης ιστορίας του τόπου μας και των ανθρώπων του και αποδίδουν με ζωντάνια και φυσικότητα την αλήθεια και την πραγματικότητα.

Το βιβλίο του «Ζαγόρι χαλασιά μου» (1990) το είχε αφιερώσει στις Μικρές Πατρίδες: «Στις Μικρές Πατρίδες αφιέρωσα την ψυχή μου... όνειρα ζωής - ελπίδα και προσημονή για γυρισμό... με τα σημάδια των προγόνων μου να ανταμειφτώ...».

Και το νέο πολύμοχθο έργο

του, το λεύκωμα, αφιερωμένο είναι στις «Μικρές Πατρίδες» με άλλον τρόπο: Με τις προγονικές φωτογραφίες «σημάδια των προγόνων», που ανασταίνουν μνήμες και μαρτυρίες και εξιστορούν γεγονότα και κατακτήσεις, από καιρό καταχωνιασμένα στο σκοτάδι. Πηγή του το φωτογραφικό αρχείο του παππού του Θεοφάνη Δημ. Φραγκούλη, Σχολάρχης, από το Σκαμνέλι. Όπως γράφει ο ίδιος: «Παράλληλα το έργο διανθίζεται και με άλλες φωτογραφίες από ξενιτεμένους Ζαγορίσιους, υλικό που μάζεψα πόρτα-πόρτα και τοίχο-τοίχο από ανθρώπους και σπιτία του Ζαγοριού».

Η συλλογή, πράγματι, είναι «κατάθεση ψυχής» για το Ζαγόρι και τους ανθρώπους του.

Στο λεύκωμα προτάσσεται ποιητικά ο πρόλογος από το βιβλίο του Πέτρου Φραγκούλη «Εξόδου το Ανάγνωσμα». Αφιέρωμα στο Ζαγόρι με νοσταλγικούς «εκ βαθέων» στίχους, βγαλμένοι από το φως και τη φλόγα της ψυχής του. Παρατηρεί επίμονα στους στίχους τις προγονικές εικόνες, αθεράπευτα λάτρη της προγονικής γης και επιθυμία του είναι τώρα που «έκλεισε ο κύκλος της σποράς και του καρπού» να μην του δώσει ο Θεός «να ξεχειμωνιάσει σε ξένους τόπους» αλλά να κυρβιάσει στο γενέθλιο τόπο:

«Μου 'ρχεται να ξεριζώσω την καρδιά από τα στήθη μου, να την αφήσω εδώ που ανήκει μήπως και μαλακώσει ο πόνος».

Βλέποντας τα άδεια σπία, την ερημιά που πλακώνει τα στήθη, την απόγνωση και την απογοήτευση αναφωνεί:

«Έρρω Ζαγόρι
Κάδρο απόμεινες μονάχα».

Πόσο θα 'θελε ο Πέτρος Φραγκούλης να ξαναγυρίσει μόνιμα και όχι πρόσκαιρος προσκυνη-

της στις Μικρές του Πατρίδες. Σ' αυτές που «απόθεσε την ψυχή του» στους αγαπημένους τόπους που «ακουρμάστηκε κότσουφα κελάδισμα κι αηδονιού ικεσία» εκεί που ξεπροβάλλουν «εικόνες από τρεμουλιαστές μορφές

κι αγαπημένοι ίσκιος» που αφουγκράζεται «Κλαρίνα και βιολιά ντέφια και λαγούτα»

Στο Ζαγόρι η ψυχή και η καρδιά του, εκεί που «φεγγοβολούν τα κούτσουρα στο τζάκι

και φωτίζεται η ψυχή», εκεί που, δυστυχώς, σήμερα «απέσβετο το λάλον ύδωρ» και έμεινε «έρμος τόπος κι αδειανός».

Όλα για τους αγαπημένους λαξευμένους βράχους, τ' απόκριμα φράγγια, τη λειψή γη:

Ποιο ήταν και τι είναι το Ζαγόρι σήμερα;

«Όνομα βγαλμένο από τους ήλους δωρικού αυλού, στην Πέτρα λαξευμένο από τους σκληρούς αέρηδες

της στέρησης και της ανάγκης. Τα βράχια του βαθιά χαρακωμένα,

από τα δάκρυα του ξεριζώμου, του ανεκπλήρωτου νόστου. Στα διάκενα των ισκιών του της μοναξιάς στέφρα λαρύγγια σαν ξεροπήγαδα

τώρα θρηνούν βουβά τη ζωή, που στα βουνά πάντα ήταν λειψή».

Θα κλείσω τη σύντομη αναφορά μου στο λεύκωμα του Πέτρου Φραγκούλη με όσα καταληκτικά έγγραφα για το βιβλίο του «Ζαγόρι χαλασιά μου» (Πρωινό Λόγος, 22 Δεκεμβρίου 1999)

«Αγαπητέ Πέτρο, σ' ευχαριστώ από καρδιάς για τη θεία μετάλψη, με την οποία με κοινωνήσες, για τις εύστοχες αναδρομές, για τη λησμονιά που φέρνει ο χρόνος, για τη βαθύρριξη αγάπη σου για τις ρημαγμένες Μικρές μας Πατρίδες. Αλήθεια, «δίχως μήτρα φυτρωτή ξέμεινε ο τόπος» και αυτό, δίχως άλλο, είναι δυσόινο για τη μελλοντική πορεία του δυσχείμερου τόπου μας».

Τέλος, ευχόμαστε ολόψυχα στον Πέτρο Φραγκούλη να πραγματοποιήσει το όνειρο του δημιουργώντας «Μουσείο φωτογραφίας» με μόνιμη έδρα το χωριό του, το Σκαμνέλι. Ίσως, στην υλοποίηση αυτής της προσδοκίας να έρθει αρωγός και η Πολιτεία, αλλά και τοπικοί παράγοντες, ίσως.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Αιτήσεις για τη Χειροτεχνική Σχολή Μονοδενδρίου

Η Χειροτεχνική Σχολή Μονοδενδρίου δέχεται μαθήτριες από 14 έως 18 ετών. Η φοίτηση στη σχολή είναι δωρεάν και οι μαθήτριες διδάσκονται υφαντική και κέντημα (μηχανής και χειρός), αλλά και ζωγραφική, ανθοδοτική και εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας.

Οι μαθήτριες είναι οικοδότορες και επιδοτούνται με 88 ευρώ το μήνα, στο πρώτο έτος, και 147 ευρώ το μήνα, στο δεύτερο έτος.

Στις απόφοιτες εξασφαλίζεται εργασία, ασφάλιση και δωρεάν παραμονή. Αιτήσεις από τις ενδιαφερόμενες γίνονται δεκτές από την 1η Ιουλίου μέχρι τις 10 Ιουλίου στη διεύθυνση Μονοδένδρι Ζαγορίου Ασπράγγελοι τηλεφ. Επικοινωνία: 06530 71573 και 71119, από τις 10 το πρωί μέχρι τις 5 το απόγευμα (εκτός Δευτέρας).

Από τις ενέργειες του Δήμου Αν. Ζαγορίου

Ο Δήμος Αν. Ζαγορίου με επιστολή του, που έστειλε στην Εγνατία Α.Ε., προτείνει την εφαρμογή εναλλακτικής λύσης χάραξης και κατασκευής του συνδεδεμένου δρόμου προς τα δημοτικά διαμερίσματα Πέτρας και Δεματίου, γιατί με το υπάρχον σχέδιο ο νέος δρόμος συνδέεται με την εθνική οδό σε σημείο με αλληπάλληλες στροφές δύσκολες με μικρό πλάτος οδοστρώματος και χωρίς να υπάρχει ευθύγραμμο τμήμα με την αναγκαία ορατότητα με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος για πιθανό τροχαίο ατύχημα. Ακόμα αναφέρεται στην επιστολή του Δημάρχου, πως με το σημερινό σχεδιασμό αυξάνεται σημαντικά το μήκος της διαδρομής σε σχέση με τον υπάρχοντα αλλά κατά ένα χιλιόμετρο από τον κόμβο προς το Ανατολικό Ζαγόρι.

Σ.Θ.

ΚΑΦΕ-ΤΣΙΠΟΥΡΟ
«Το μαγαζί»
Τηλ. 0653-71238
Κάτω Πεδινά Ζαγόρι

ΠΑΠΙΓΚΟ. Μια επιστολή του εξαιρετικού συμπατριώτη, ήρωα του ελληνοϊταλικού πολέμου και συγγραφέα Βασίλη Αρχιμανδρίτη με συμπληρωματικά στοιχεία για τον αιμνήστο σχολάρχη Γρηγόρη Στάρα

Ο συγχωριανός και καλός φίλος Βασίλης Αρχιμανδρίτης, μου έστειλε μια επιστολή με συμπληρωματικά στοιχεία για τον αιμνήστο Γρηγόρη Στάρα με την παράκληση να δημοσιευθεί στο περιοδικό «το Ζαγόρι μας». Πιστεύω ότι αυτά που αναφέρονται στην επιστολή είναι ενδιαφέροντα και αξίζουν να δουν το φως της δημοσιότητας τόσο για τους Παπιγκιώτες, όσο και για τους φίλους αναγνώστες του περιοδικού μας.

Κ.Δ.Χ.

Αθήνα 5-5-2002

Αγαπητέ Κώστα, Διαβάζοντας το δημοσίευσμά σου το πολύ πετυχημένο στο φύλλο του Φεβρουαρίου 2002 στο «Ζαγόρι μας» -το γράφω λίγο καθυστερημένα- για τον αξέχαστο Σχολάρχη χωριανό μας Γρηγόρη Στάρα, μου θύμισε μερικά περιστατικά με «πρωταγωνιστή» τον ίδιο, τα οποία νομίζω ότι αξίζει να δουν το φως της δημοσιότητας.

Και πρώτα! Ο Σχολάρχης Γρηγόρης Στάρας όταν υπηρετούσε τότε κάπου στην Ήπειρο -δεν γνωρίζω που ακριβώς- πήρε δυσμενή μετάθεση και βρέθηκε στον Προυσό Ευρυτανίας. Ο Προυσός -δεν ξέρω αν σου είναι

γνωστός- είναι ένα κεφαλοχώρι με το ξακουστό Μοναστήρι της Παναγίας όπου κατά τα γραφόμενα νοσηλεύτηκε ο Γεώργιος Καραϊσκάκης τον καιρό της επαναστάσεως του 21 και είναι και πατρίδα του στρατηγού και αντιβασιλιά Γ. Κονδύλη. Δεν γνωρίζω πόσα χρόνια εργάστηκε εκεί μακριά απ' την πατρίδα του...

Εγώ είχα διοριστεί το 1937, δάσκαλος στον Ψηλόβραχο Αιτ/νίας και το καλοκαίρι του 1940 παντρεύτηκα. Βρέθηκα δε στη γενέτειρά μας, το Πάπιγκο, με τη γυναίκα μου στις 3 Αυγούστου.

Την άλλη μέρα, 4 Αυγούστου, γιορτάζονταν όπως γνωρίζεις η «επέτειος» της 4ης Αυγούστου 1936 με δοξολογίες, τραπέζια, χορούς στα μεσοχώρια κ.λ.π.

Όπως λοιπόν βγήκαμε με τη γυναίκα μου το απόγευμα στο μεσοχώρι στον Άη Γιώργη που ήταν γεμάτος από κόσμο -στη μέση δε η Παπιγκιώτικη Κομπανία με τους Στουμπαίους στις δόξες τους, η επιτροπή του χορού έβαλε τη γυναίκα μου -σαν νιόνυφη- να σέρει το χορό.

Ο αξέχαστος Γρηγόρης Στάρας κάθονταν δίπλα στον Πλάτανο -όπως είναι και τώρα- σε μια πολυθρόνα, και απολάμβανε το

χορό με την παρέα του.

Μόλις άρχισε ο χορός ενθουσιάστηκε από το ρυθμό του στερεοελλαδικών που χόρευε η γυναίκα μου -διαφέρουν οι ρυθμοί των χορών εκείνων από τους ρυθμούς των δικών μας χορών των Ζαγορίσιων όπως είναι γνωστό, και «κάλεσε» εκεί που κάθονταν -δίπλα στον Πλάτανο- τον κλαριντζή της κομπανίας Νάσιο Στούμπο και έβαλε στις κλάπες του κλαρινού ένα κατσάρικο -μεγάλο κέρασμα για την εποχή εκείνη. Μάλιστα παρήγγειλε τον επόμενο χορό ο ίδιος. Τόσο πολύ είχε επηρεαστεί από τα «Παλαιοελλαδικά ήθη και έθιμα» εκεί στον Προυσό που δούλευε. Είναι περιττό να περιγράψω τι επακολούθησε.

Ο Γρηγόρης Στάρας ήταν και εξαιρετικός ψάλτης. Δεν θα ξεχάσω ποτέ το «Αξιον εστί» σε κάθε λειτουργία στον ήχο του πλαγίου Δ' που έψαλλε με τη μελωδική φωνή του και συνήρπαζε το εκκλησίασμα.

Και σαν κατακλείδα. Δύο φορές τα καλοκαίρια τότε -όπως γύριζα από ποτίσματα στους κήπους μας στον Αγραμόνιο και τον Κατολάκο, συνάντησα εκεί στο μακρυχώραφο τον αξέχαστο Γρηγόρη Στάρα μαζί με τον πάπο μου Πασχάλη Κατσικόπουλο -ήταν φίλοι και συνομήλικες- να πηγαίνουν στον Μεγάλο Μαχαλά-καβάλα στα γαϊδουράκια τους -ανδρικά- να παίξουν τάβλι, καθ' ο μανιώδεις ταβλαδόροι και οι δύο, στο τότε μαγαζί του Μίλτου Πριμηκύρη, να περάσουν και λίγο την ώρα τους, και να γυρίσουν και πάλι γρήγορα στο Μαχαλά τους.

Πολύ πετυχημένη η εκλογή σου. Το λέω και πάλι αγαπητέ Κώστα, να φέρεις στο φως αυτό τον εξαιρετικό χωριανό μας, γιατί πραγματικά είχε ξεχαστεί. Η κατοχή που χάθηκε και τα μετέπειτα γεγονότα μέχρι το 1950 επεσκίασαν κατά κάποιο τρόπο τη μνήμη του.

Αλλά για να θυμόμαστε αυτούς τους χωριανούς μας, κάπως «καλύτερα», τους ανθρώπους που ξεχωρίζουν θα έπρεπε να υπάρχει σε κάποιο χώρο του σχολείου ένα μικρό «Μουσείο» με τη φωτογραφία αυτών των ανθρώπων -με προσωπικά τους αντικείμενα- που έζησαν στις μέρες μας και άφησαν εποχή.

Ένας απ' αυτούς ήταν και ο χαρισματικός -όπως ωραία τον χαρακτηρίζεις- Σχολάρχης Γρηγόρης Στάρας.

Με άπειρους πατριωτικούς χαιρετισμούς

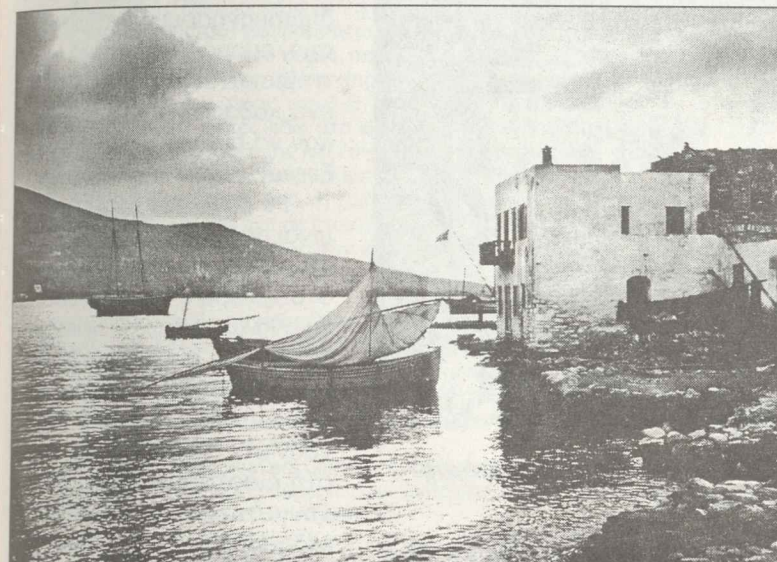
Βασίλης Αρχιμανδρίτης

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Από 3 Μαΐου στο Ριζάριο Εκθεσιακό Κέντρο ΕΜΠΛΟΥΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΝΕΟ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ Η ΕΚΘΕΣΗ BOISSONNAS Θα κυκλοφορήσουν και νέες αφίσες τέχνης

καλλιτεχνικές αφίσες με θέματα από την Σαντορίνη και το Χελμό αντίστοιχα.

Επ' ευκαιρίας σημειώνεται η άνω προηγούμενη επιτυχία της Έκθεσης

υψηλών προδιαγραφών αναπαραγωγή του.

Επίσης την ίδια ημερομηνία θα κυκλοφορήσουν και δύο νέες θαυμάσιες

Boissonnas στο Μονοδένδρι, καθώς και του αντίστοιχου Βιβλίου Τέχνης «Εικόνες της Ελλάδος».

Συγκεκριμένα την Έκθεση έχουν επι-

λετεχνικών αφισών, οι οποίες, λόγω και του περιορισμένου αριθμού κυκλοφορίας τους, έχουν αποκτήσει συλλεκτική αξία.

Υπενθυμίζεται ότι η Έκθεση θα διαρκέσει στο Μονοδένδρι μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου και μετά θα μεταφερθεί στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Θεσ/νίκης στα πλαίσια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσ/νίκης και στη συνέχεια στο Λονδίνο, Γενεύη και Νέα Υόρκη για να καταλήξει τις αρχές του 2004 στην Αθήνα.

Τέλος εντός του Μαΐου θα ανακοινωθεί από το Ριζάριο Ίδρυμα το νέο αναλυτικό τριετές Πρόγραμμα Εκθέσεων, Εκδόσεων και Εκδηλώσεων του Ριζαρεί-

Το νέο Δ.Σ. του Συλλόγου Κ. Σουδενών

Επειδή σε προηγούμενη δημοσίευση έγινε λάθος τυπογραφικό ως προς τη σύνθεση του νέου Δ.Σ. του Μ.Ε. Συλλόγου, το επαναλαμβάνουμε εις το ορθόν: Πρόεδρος: Γιάννης Κουλούρας Αντ/δρος: Κώστας Τζιόβας Γ. Γραμματέας: Θωμάς Γιαννόπουλος Ταμίας: Έφη Σουσιπούλου - Αδρίμη Μέλη: Μιχάλης Βούρδας (υπεύθυνος προγραμμάτων), Ν. Στάρας, Φάνης Τζιόβας, Τάκης Καψάλης, Μιχ. Σουσιόπουλος, Στέλιος Τσαλίκης και Γεώργιος Καραϊσκάς.

Εξωραϊστικός Σύλλογος Δικορφυωτών

Ο Εξωραϊστικός Σύλλογος Δικορφυωτών διοργανώνει στις 7 Ιουλίου 2002, ημέρα Κυριακή, μονοήμερη εκδρομή στη Λευκάδα: Νυδρί - Άγιος Νικήτας. Τιμή συμμετοχής: 10 ευρώ Όρα αναχώρησης: 8:00 π.μ. έξω από τη Νομαρχία.

Δηλώσεις συμμετοχής γίνονται δεκτές μέχρι τις 29 Ιουνίου, καθημερινά 6-8 μ.μ., στο τηλέφωνο 26004 και 0945 469641 στην κα Λυδία Φίλη.

ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΚΑΝΕΙ ΛΟΓΟ Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΣΩΤ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΔΥΟ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΣΗ

Καταργείται ο φόρος υπέρ του δημοσίου και επιστρέφουν στην Τ.Α. τα περικοπέντα δάση.

Την κατάργηση του φόρου δημοσίου στα δασικά προϊόντα που προέρχονται από τα δημοτικά και κοινοτικά δάση κατά τη φάση της πρωτογενούς επεξεργασίας συμπεριέλαβε στο υπό ψήφιση δασικό νομοσχέδιο το Υπουργείο Γεωργίας μετά και από σχετικό αίτημα του Δημάρχου Ανατολικού Ζαγορίου κ. Σ. Σπυριδάκη και την αποστολή σειράς εγγράφων στην πολιτική ηγεσία του.

Στο ίδιο νομοσχέδιο συμπεριλήφθηκαν επίσης και η ρύθμιση της επιστροφής των περικοπέντων δασών στους Δήμους και τις Κοινότητες.

Όπως εξηγεί σε ανακοίνωση ο δήμαρχος, είναι γνωστό μέχρι σήμερα στα ντόπια δασικά προϊόντα που προέρχονται από Δημοτικά και Κοινοτικά δάση κατά τη φάση της πρωτογενούς επεξεργασίας (υλοτόμησης) εκτός από τον Φ.Π.Α. επιβάλλεται και Φόρος Δημοσίου.

Με την ρύθμιση αυτή αυξάνεται το εισόδημα των δασεργατών τουλάχιστον κατά 17%, ενισχύεται το ντόπιο ξύλο κάτι που δεν ίσχυε μέχρι σήμερα, αποκαθίσταται ο υγιής

ανταγωνισμός και ενισχύεται σε ένα βαθμό η οικονομική και κοινωνική συνοχή της περιοχής.

«Με τις ρυθμίσεις αυτές, τονίζει ο δήμαρχος, προωθείται η ανάπτυξη του Ανατολικού Ζαγορίου και της ευρύτερης περιοχής. Δύο θέματα που λειपुरγούσαν ως αντικίνητρα για την ανάπτυξη της περιοχής λύθηκαν και ανοίγει πλέον ο δρόμος για την κατοχύρωση νέων αναπτυξιακών κινήτρων και πολιτικών που θα ευνοούν την αναπτυξιακή προοπτική».

Στην ίδια ανακοίνωσή του ο δήμαρχος Αν. Ζαγορίου επισημαίνει ότι η ρύθμιση των δύο αυτών θεμάτων είναι μία μεγάλη κατάκτηση που αρκετά χρόνια τώρα κανένας δυστυχώς δεν επικαίρησε ή δεν τόλμησε να το αναδείξει. Όπως φάνηκε όποιος τολμά, όποιος έχει εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και στο δίκιο του, όποιος σωστά ιεραρχεί τις προτεραιότητες για τον τόπο του μπορεί να πετύχει αρκετά» καταλήγει η ανακοίνωση.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Μας εξέπληξαν και φέτος οι μικροί μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Μονοδενδρίου με την επιτυχημένη εμφάνισή τους επί σκηνής στη θεατρική παράσταση «ΟΡΝΙΘΕΣ» του Αριστοφάνη, που παρουσίασαν το Σάββατο βράδυ, 15 Ιουνίου στο υπαίθριο θέατρο Μονοδενδρίου.

Και πραγματικά δε θα μπορούσε πουθενά αλλού να ταιριάσει τόσο αρμονικά η παράσταση αυτή, που μιλά για μια «ιδανική πολιτεία στους αιθέρες» κοντά στα πουλιά, όσο εκεί στο μαγευτικό περιβάλλον του υπαίθριου θεάτρου Μονοδενδρίου, ανάμεσα σε πραγματικά πουλιά και καταπράσινα δέντρα με ένα σπάνιο «μπύρι» τα παιδιά σαν αληθινά πουλιά με αέρινες ρυθμικές κινήσεις και τα πλαστικά φτερά τους μας μάγεψαν στέλνοντας ένα ελπιδοφόρο μήνυμα προς όλους για μια καλύτερη και πιο όμορφη ζωή.

Το γλαφυρό και ωραίο κείμενο του έργου συνοδεύετο από μια υπέροχη μουσική σαν κελαηδήματα πουλιών καθήλωσε το κοινό, που καθ' όλη τη διάρκεια της παράστασης -παρ' ότι ανάμεσα στους θεατές ήταν πολλά μικρά

«ΟΡΝΙΘΕΣ» ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ Μια επιτυχημένη παράσταση από τους μαθητές του Δημ. Σχολείου Μονοδενδρίου

παιδιά- παρακολουθούσε με αμείωτο ενδιαφέρον, χωρίς να διαπίστωρηθεί η παραμικρή αταξία. Εί-

Ο θίασος των μικρών μαθητών επί σκηνής από την παράσταση στο Καμπέρειο Θέατρο.

χαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε την ίδια παράσταση και σε κλειστό χώρο στην αίθουσα του Καμπέρειου Θεάτρου, ανάμε-

σα σ' ένα παιδόκοσμο θεατών και μεταφέρω την ίδια ακριβώς διαπίστωση, πως με «ευλάβεια» όλοι

παιδιών όλου του κόσμου, ενυπάρχουν λεπτές ευαισθησίες και ανεξάντλητες πνευματικές δυνάμεις για καλλιτεχνικές δημιουργίες.

Σε μας τους μεγάλους, τους δασκάλους, τους πνευματικούς ανθρώπους εναπόκειται να αξιοποιήσουμε αυτές τις δυνάμεις και να εκμεταλλευτούμε τις ψυχικές τους ευαισθησίες και μαζί τους να δημιουργήσουμε ένα ωραίο κόσμο, όμορφο και ειρηνικό όπου τα τιτίβισματα των πουλιών μέσα σ' ένα καθαρό και υγιεινό περιβάλλον να σμίγουν με τα χαρούμενα ξεφωνητά των παιδιών μας.

Το έργο του σχολείου γενικά είναι πολυσχιδές και πολύπλευρο και πέρα από την παροχή των στοιχειωδών γνώσεων, όπως από τα αναλυτικά προγράμματα καθορίζεται θα πρέπει παράλληλα να καλλιεργούνται οι καλλιτεχνικές ικανότητες των παιδιών, που δίνουν στη σχολική ζωή μια ξεχωριστή διάσταση και πνοή και παρέχουν στα παιδιά την ευκαιρία να εκδηλώσουν το καλλιτεχνικό τους ταλέντο.

Σαν εκπαιδευτικός είδα την παράσταση «ΟΡΝΙΘΕΣ» του Αριστοφάνη με μια διαφορετική ματιά και μια ξεχωριστή συναισθηματική φόρτιση γι' αυτό ανεπιφύλακτα εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια στους μικρούς ηθοποιούς και σ' όλους τους συντελεστές της παράστασης με την ευχή να συνεχίσουν την ωραία αυτή προσπάθεια για καινούριες καλλιτεχνικές δημιουργίες, που αναδεικνύουν και προβάλλουν το έργο του δασκάλου και παιδαγωγού, που συντελείται σ' ένα απόμακρο και μικρό χωριό της Ελληνικής περιφέρειας, έδρα του 3/θέσιου Δημοτικού Σχολείου Μονοδενδρίου.

Καλό Καλοκαίρι
ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΣΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ, ΠΟΛΛΑ ΤΑ... ΛΑΘΗ ΜΑΣ

Ζητούμε τη συγγνώμη και την επιείκεια των αναγνωστών του περιοδικού μας, για τα πολλά λάθη στο τεύχος του Μαΐου. Ειδικά: Στο δικό μας Βύρωνα Βαζζώκα που ο... δαίμων τον έκανε ...Γύρωνα και στον αγαπητό Γιώργο Νουτσόπουλο, που από ...ατόφιο «Δίλοφίτη» τον έκανε, ο αθεόφοβος, ...«Κουκουλιώτη», ενώ η αντίστοιχη λέξη ήταν ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ. Επίσης, στην κυρία Παναγιούλα Μπακόλα, που στο κείμενό της για τον Μάνθο Οικονόμου η φράση: «Το 1820 όταν έγινε η ρήξη μεταξύ Πύλης και Αλή...» η ΠΥΛΗ έγινε ΠΟΛΗ και ο ΑΛΗΣ από Πασσάς... ΑΓΑΣ.

Το τεύχος αυτό πράγματι, από τη μια λόγω της ασθένειας του τυπογράφου μας του Γεράσιμου κι από την άλλη η εκδρομή μας στην Πελοπόννησο εκείνες τις μέρες, τυπώθηκε πολύ βιαστικά και σχεδόν χωρίς διόρθωση.

Και πάλι χίλια συγγνώμη.

Από τη Σύναξη

ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ

Το Ζαγόρι μας

Μάιος 2002 τεύχος 289

Η καλή και έγκυρη τοπική μας εφημερίδα «Ηπειρο. Αγών» συχνά τιμά το περιοδικό μας με την προσοχή της και τα καλά της λόγια. Πάρα πολύ την ευχαριστούμε.

Είναι η μηνιαία έκδοση της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου. Ποιος δε θυμάται τον ιδρυτή αυτής της επιτυχημένης έκδοσης, τον Κίμωνά τον Κυριαζή; Σήμερα μετά από 23 χρόνια εκδοτικής παρουσίας, έχει να επιδείξει μια προσφορά στο Ζαγόρι και στον τόπο αντάξια της προσπάθειας του ιδρυτή της.

Το τεύχος του Μαΐου ξεκινά πρωτοσέλιδα με τον τίτλο «Ο Μάιος (που) μας έφυγε» με προβληματισμούς για το τι μέλλει γενέσθαι με τα χωριά του Ζαγοριού,

που ερημώνουν και γεμίζουν μόνο Πάσχα και Καλοκαίρι.

Συνεχίζει στη δεύτερη σελίδα του, όπως πάντα, με το χρονογράφημα του Σταύρου Σνικιώτη.

Τι να πρωτοαναφέρει κανείς από τα πολλά και περιπετυδαστα άρθρα γνωστών Ζαγορισιών και συμπολιτών μας στις επόμενες σελίδες του! Και βέβαια τα κοινωνικά καταλαμβάνουν σχεδόν τρεις από τις 20 γεμάτες ουσιαστικό περιεχόμενο σελίδες του.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Μνημόσυνο στη μνήμη της ευεργέτιδος Αγγελικής Παπάζογλου

Έγινε και φέτος στις 19 Μαΐου στο παρεκκλήσι του Αγίου Νικολάου της Κοινότητας Ζαγορίου το καθιερωμένο ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής της Ευεργέτιδος του χωριού μας ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ και του συζύγου της ΑΛΕΞΙΟΥ. Σύμφωνα με τη θέληση της διαθέτιδος, το Κληροδότημα διοικείται από τημελή Διοικούσα Επιτροπή στην Αθήνα αποτελούμενη από τον εκάστοτε Διοικητή της Εθνικής Τραπέζης, τον εκάστοτε Πρύτανη του Πανεπιστημίου και του Γραμματέα, ο οποίος πρέπει να είναι Ηπειρώτης, καθώς επίσης από τημελή επιτροπής στα Γιάννινα η οποία αποτελείται από τους Βιτσινούς κ.κ. Άγγελο Πίκο γιατρό, Αριστομένη Γιάννη και Ευθύμιο Βασδέκη, βοηθούμενοι από την εφορευτική επιτροπή στη Βίτσα την οποία αποτελούν οι κ.κ. Θεμιστοκλής Βαταβάλης, Λάκης Παπαδημητρίου και Γεώργιος Ρούντας και οι οποίοι, με τη συνεργασία του Γραμματέα της Διοικούσας Επιτροπής κ. Δημ. Γιαννί, κατά κοινή ομολογία αποτελεί την ψυχή του Κληροδοτήματος, επιμελούνται του προγραμματισμού και της συστημικής παρακολούθησης των εκτελούμενων έργων στο χωριό, όπως κοινοτικοί δρόμοι, γκαλντερίσματα, πλατείες, συντήρηση των 16 εκκλησιών και παρεκκλησιών κ.λ.π.

Στην ομιλία του ο Γραμματέας της Δ.Ε. κ. Γιαννής μεταξύ των άλλων τόνισε και τα εξής. Βρισκόμαστε και φέτος εδώ στο εξωκλήσι του Αγίου Νικολάου στα Λειβαδιά για να αποτίσουμε φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στην ευεργέτιδα του χωριού μας την Αγγελική Παπάζογλου με τη συμπλήρωση 111 χρόνων από το θάνατό της. Η Αγγελική Παπάζογλου έφυγε από τη ζωή στις 13 Μαρτίου 1891 και μέσα από τις γραμμές της διαθήκης που μας άφησε (συντάχθηκε στις 2 Απριλίου 1884) διαφαίνεται η αγάπη και η ξεχωριστή μέριμνα για την ιδιαίτερη πατρίδα της, την γενέτειρά της, τη Βίτσα Ζαγορίου. Γι' αυτό και οι Βιτσινοί δεν την έχασαν ποτέ, δεν την ξεχνούν σήμερα.

Η ψυχή της ασφαλώς θα επιχαιρεί διότι η μνήμη της είναι ζωντανή σε όλους εμάς τους Βιτσινούς της Ζαγορίας που βρισκόμαστε εδώ.

Εμείς οι Βιτσινοί, οι Ζαγορινοί, οι Ηπειρώτες, είμαστε υπερήφανοι, γιατί στην Ηπειρωτική μας γη, αιώνες τώρα, αφθονούν της ευεργεσίας, τα καρποφόρα δένδρα και έχουμε χρέος να κρατούμε την παράδοση και να μεταλαμπαδεύουμε στις νεότερες γενιές τη μεγάλη αρετή της ευεργεσίας.

Η ευεργεσία, πράξη ευγενικής και υψηλής εδραζόμενη στη δημιουργική και ανθρωπιστική αντίληψη της ζωής, ελευθερώνει τον άνθρωπο από τις εξαρτήσεις του και οδηγεί τις κοινωνίες σταθερά προς τα εμπρός.

Σημειώνουμε ότι παλαιότερα το Κληροδότημα της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ αποτελούσε χωρίς να γίνει ποτέ κανένα σημαντικό έργο στο χωριό.

Από 10ετίας και χάρις στους πολλούς δικαστικούς αγώνες του Γραμματέα της Διοικούσας Επιτροπής κ. Δημ. Γιαννί, το Κληροδότημα σήμερα βρίσκεται σε πολύ καλό δρόμο και αποφέρει ετησίως στο χωριό περί τα 70 εκατομμύρια δραχμές. Μετά την ομιλία του κ. Γιαννί εκλήθησαν και απηύθυναν χαιρετισμό οι παρευρισκόμενοι στο μνημόσυνο κ.κ. Αντώνιος Φούσας τέως Υπουργός και ο δήμαρχος του Κεντρικού Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου.

Πέρα από τα έργα που γίνονται στο χωριό, το Κληροδότημα χορηγεί κατ' έτος οικονομικές ενισχύσεις στους φοιτητές του χωριού, προκηδοθήσεις σε άπορα κορίτσια, καθώς και βοηθήματα σε αναξιοπαισύντες συγχωριανούς.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μέσα σε μια 10ετία εισέρευσσε στο χωριό για εκτέλεση έργων κ.λ.π. το ποσό των διακοσίων δεκαοκτώ εκατομμυρίων δραχμών (218.000.000). Στη συνέχεια παρετέθη πλούσιο γεύμα με αρνιά σούβλας, κρασιά, μπίρες και άλλα εδέσματα στο οποίο παρέκάθησαν περί τα 300 άτομα.

Παρέλειψα να σημειώσω ότι στο μνημόσυνο παρέστη και ο δήμαρχος Μετσόβου κ. Χαρομήνης η δε επιτυχία της εκδήλωσης οφείλεται στις άοκνες προσπάθειες του προέδρου κ. Τάκη Χατζαρόπουλου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΠΑΠΑΣ, ΦΙΛ. ΒΑΤΑΒΑΛΗΣ

Σπινο-λαλήματα...

Το αυγινό αχνοφύγισμα στις κορυφογραμμές της Τύμφης ζώηρενε το δαντελατό κυμάτισμά τους. Φανερό πως η μέρα διαδεχόταν τη νύχτα: το φως το σκοτάδι. Τα αστέρια καντηλάκια του ουρανού, στην Ανατολή, λιποφύχουσαν στην αντανάγεια των ηλιαχτίδων που πίσω από τον όγκο της Τύμφης πυρπολούσαν τον ουράνιο θόλο. Εμείς τα περνώτα χαϊρεύουμε το πρώτο χαμόγελο της χαριτωμένης μέρας. Ακολουθούμε τη μορφή της φύσης. Κούρνιασμα με το σούρουπο, ξαγρύπνημα με το πρώτο χάδι της αυγής. Γαντζωμένος στο φουντωτό κλαδάκι που γίνεται, για μένα, σκεπή και αγκαλιά τη νύχτα, απολαμβάνω αυτό το πρωινό σπινικό. Μια βροχούλα τη νύχτα γέμισε δροσοσταλίδες τα φυλλάδια των δέντρων και τα χαμόκλαδα της γης. Κι όσο προχωρούσε το φως της ημέρας, τόσο οι βροχοστάλες γίνονταν χιλιάδες - πολλές χιλιάδες ασημένιες χιόνιες που λαμύριζαν στο φως. Και το φως σιγά-σιγά γινόταν κυρίαρχο και ζωφόρο. Στον ορίζοντα προβάλλαν παιγνιδιάρικα και χαλαρά τα χελιδόνια. Τα καμάρωνα για το γρήγορο πέταμά τους, τους ελκυσμούς τους, τα αισιόδοξα τιτίβισμά τους. Όσο κι αν ο αετός, με τη μεγαλοπρέπειά του, θεωρείται «βασιλιάς των αιθέρων», τα χελιδόνια αυτά τα σπαθιά και αεικίνητα περνώτα, είναι «οι μπαλάρνες της ατμόσφαιρας» τώρα το καλοκαίρι. Τούτο το πρωινό, αφηρημένος στους ιδιομορφίες του ρομαντισμού μου, ένιωθα, εγώ ο μικρο-σπινός, ζήλεια για αυτά τα προνομιάχα χελιδόνια.

Σ π ί ν ο ς

Μια επάξια προαγωγή

Ο συγχωριανός μας κ. Κώστας Ι. Χαρίσης μέχρι πρότινος Διευθυντής της Στατιστικής Υπηρεσίας των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, προήχθη σε Γενικό Διευθυντή της ίδιας υπηρεσίας.

Του εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια και του ευχόμαστε να χαρεί στο μέλλον και τιμητικές διακρίσεις.

Ο κ. Κώστας Ι. Χαρίσης γεννήθηκε το 1942 στη ΒΙΤΣΑ του Κεντρικού Ζαγορίου του Ν. Ιωαννίνων.

Χάρis στο ήθος, τη φιλομάθεια και την επιμέλεια που τον διέκριναν από μικρό παιδί, ευτύχησε να φτάσει στα ανώτατα αξιώματα της Δημοσιούπαλληλικής ιεραρχίας. Το 1974 τελείωσε την Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Πειραιώς από την οποία πήρε το πτυχίο Επιστημών Διοίκησης Επιχειρήσεων. Το 1978 φοίτησε με υποτροφία στο Πανεπιστήμιο του ΚΕΝΤ της Αγγλίας από το οποίο πήρε το δίπλωμα ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ.

Το έτος 1979 πήρε το μεταπτυχιακό δίπλωμα ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ από το ίδιο πανεπιστήμιο.

Το έτος 1986 πήρε το διδακτορικό (Ph.D) επίσης από το πανεπιστήμιο του ΚΕΝΤ της Αγγλίας. Γνωρίζει άριστα την αγγλική γλώσσα, πράγμα που (προκύπτει από τις μεταπτυχιακές σπουδές του στην Αγγλία διάρκειας 4 ετών)

ΕΧΕΙ ΠΛΟΥΣΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ.

Διετέλεσε επί 15 χρόνια έκτακτος καθηγητής στα Τ.Ε.Ι. Πειραιώς (Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, τμήμα Λογιστικής), στο γνωστικό αντικείμενο ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ. Η απασχόληση αυτή έγινε εκτός υπηρεσιακού ωραρίου, τις απογευματινές ώρες.

Επίσης διετέλεσε Εισηγητής σε εκπαιδευτικά σεμινάρια στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς και στο ΙΝ.ΕΠ., στο Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο, στη Γ.Γ. ΕΣΥΕ, στο Τ.Ε.Ι. Πειραιώς και στο ΕΛΚΕΠΑ, σε θέματα δειγματοληψίας, Στατιστικής και Λογισμού Πιθανοτήτων.

ΕΥΓΕ Σου φίλε και αγαπητέ συγχωριανέ κ. Κώστα Χαρίση

Γεώργιος Ι. Παπάς
Φίλ. Βαταβάλης

ΕΝΩΣΗ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ: Νέα Διοικητικά όργανα

Η Ένωση των Ζαγορισιών πραγματοποίησε στις 26-5-02 εκλογολογιστική συνέλευση. Εκλέχτηκαν και καταρτίστηκαν σε σώμα οι παρακάτω:

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

1. Πρόεδρος: Αριστόβουλος Χρόνης, Ελαφότοπος
2. Α' Αντιπρόεδρος: Δημήτριος Χατζαρόπουλος, Μεσοβούνι
3. Β' Αντιπρόεδρος: Ιωάννης Τζόκας, Ελαφότοπος
4. Γ. Γραμματέας: Κων/νος Ιωαννίδης, Βίκος
5. Ειδ. Γραμματέας: Γιώργος Παπαγεωργίου, Κ. Πεδινά
6. Ταμίας: Σωτήριος Σωτήρης, Σκαμνέλι
7. Εφορος δημ. Σχες.: Γεώργιος Τσιαντούρας, Σίτσαινα
8. Κοσμητορας: Μαριγώ Παπαγιαννοπούλου, Διπόταμος
9. Μέλος: Προκόπιος Γκόγιαννος, Ελαφότοπος
10. » Ευαγγελία Ζωίδου, Βίτσα
11. » Γεώργιος Δερμάνης, Γρεβενίτι
12. » Πωλίνα Βαγγελή, Τσεπέλοβο

Για την Εξελεγκτική Επιτροπή

1. Πρόεδρος: Δημήτριος Ντέλλης, Ιτέα
2. Μέλος: Δώρα Βλαχάκη - Μαρτίδης, Σκαμνέλι
3. » Γιάννα Κόντη - Κασσίλη, Πέτρα

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤ. ΡΑΠΤΗΣ, Ταξίαρχος ε.α.
Καταδρομεύς και Αλεξιπτωτιστής

Την 22αν Ιουλίου 2001, απεβίωσε συνεπεία αυτοκινητικού ατυχήματος, ο εν αποστρατεία Ταξίαρχος Πεζικού ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΑΠΤΗΣ, διακεκριμένος καταδρομεύς και αλεξιπτωτιστής, θερμός υποστηρικτής της ΑΛΘ και -ίσως- ο κυριότερος συντελεστής της δημιουργίας του Τμήματος Αλεξιπτωτισμού της ΑΛΘ. Με τον θάνατό του εξέλιπαν όχι μόνον ένας άριστος Αξιωματικός, που ανεδείχθη άξιος τόσο στον πόλεμο, όσο και την ειρήνη, και ένας ανήσυχος και πάντα ενεργός πολίτης, αλλά μία σπάνια μορφή πολεμάρχου, που λίγες ισαξίες έχουν να παρουσιάσουν οι Ενοπλες Δυνάμεις μας.

Ο Δημήτριος Ράπτης γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1925. Μαθητής Γυμνασίου στα μαύρα χρόνια της Κατοχής, δεν διάσσευσε να ξυλοκοπηθεί Ιταλό στρατιωτικό για προσβλητική συμπεριφορά προς τους Έλληνες. Συνέπεια της αντιδράσεως του αυτής συνελήφθη υπό των αρχών κατοχής και, ενώ μετέτρετο προς το Ιταλικό φρουραρχείο δραπετεύσε, πηδώντας από το εν κινήσει φορτηγό. Ευτυχώς, οι δώδεκα που δεν ήσαν εύστοχοι, αλλά ούτε και αρκούντως θαρραλέοι διά να τον καταδιώκουν εις τα ηπειρωτικά βουνά, όπου κατέφυγε. Εκεί ενετάχθη εις τας εθνικας ανταρτικές ομάδας Ε.Ο.Ε.Α.-Ε.Δ.Ε.Σ. του Στρατηγού Ναπολέοντος Ζέρβα. Διακρίθηκε όχι μόνον διά την ανδρεία του, αλλά και διά την ευφροσύνη και στρατιωτική του ικανότητα, επελέγη επαξίως και εφοίτησε επιτυχώς εις την Σχολή Εφέδρων Αξιωματικών του Ε.Δ.Ε.Σ.

Μετά την απελευθέρωση και αφού απεφοίτησε από το Γυμνάσιο, κατέταξε εις τας τάξεις του Εθνικού Στρατού και υφαιρέθη Μόνιμος Ανθυπολοχαγός Πεζικού του 1948. Αμέσως ζήτησε να ενταχθεί εις τους Λόχους Ορεινών Καταδρομών και, ως αξιωματικών των Καταδρομών συμμετέχε εις τας επιχειρήσεις του Εθνικού Στρατού, οι οποίοι εκορυφώθηκαν με τας νικηφόρους μάχες του Βίτσι και του Γράμμου, το καλοκαίρι του 1949.

Πριν καλά καλά προλάβει να απολαύσει τα αγαθά της ειρηνικής ζωής, ξέσπασε η κρίση - και ο πόλεμος - της Κορέας εις τον οποίο προσεφέρθη εθελοντικός και συμμετέχε ως Διοικητής Λόχου του Ελληνικού Εκστρατευτικού Σώματος Κορέας, επιδείξας αξιολογιστή πολεμική δράση και τιμηθείς διά πλειάδος ελληνικών και ξένων παρασήμων και μεταλλίων.

Μετά την επάνοδο εις την πατρίδα, συνέχισε την στρατιωτική του εκπαίδευση, τόσο εις τας Καταδρομάς όσον και εις τρεις άλλους τομείς: την ερμηνεία των αεροφωτογραφιών, τας χιονοδρομίας και το αλεξιπτωτισμό, παρακολουθώντας τα προβλεπόμενα σχολεία και εκπαιδευτικά κέντρα υποστάς τας επιβεβλημένας ασκήσεις και εξετάσεις, διακρινόμενος πάντοτε και έχων την έμφροτο ικανότητα να συνδυάζει αρμονικά την θεωρία με την πράξη. Οι πολλαπλές και πολυσχιδείς ικανότητές του τον ανεδείξαν ταχέως Διοικητή Μονάδων και Σχηματισμών αναλόγων του εκάστοτε βαθμού του.

Η δημιουργική του δράση κατά τας αρχάς της δεκαετίας του 1960 έκρυμψε κατάστασης εις την Κύπρο, τον έφερε στο Νησί της Αφροδίτης και του έδωσε την ευκαιρία να υπερασπιστεί διά των όπλων την αδιωκισμένη ελληνοικονομία της Μεγαλονήσου και, συνάμα να δώσει και μερικά καλά μαθήματα εις τους εξ ανατολών φίλους (και... συμμάχους μας).

Κατά τα σύνομα διαστήματα ειρήνης και ηρεμίας αφιέρωνε το είναι του εις την εκπαίδευση των Καταδρομέων, δίδων πρώτος αυτός το παράδειγμα εις κάθε δύσκολο περίπτωση, διότι είχε ενστερνιστεί την αρχήν να μη ζητεί από τους υφισταμένους του κάτι, το οποίον ο ίδιος δεν θα μπορούσε να εκτελέσει. Παράλληλως, φρόντιζε διά την δημιουργία καλύτερων συνθηκών διαβιώσεως δια τους οπλίτες του, οι οποίοι -με αγάπη- του απεδώσαν το προσωνύμιο «Μπάμπια - Μήτσου» με το οποίο ήταν περισσότερο γνωστός στους καταδρομείς. Αυτή η γενική αποδοχή και αναγνώριση, που αποδίδεται σε πολύ λίγους Αξιωματικούς, είναι μεγαλύτερας αξίας από οποιαδήποτε διαμνημόνευση ή από οποιοδήποτε παράσημο.

Μετά την πρόωρη αποστρατεία του (το 1973), οργάνωσε τη Λέσχη των Φίλων των Α.Ο.Κ. «Ο Πράσινο Μπερέ», με αρχικό σκοπό την υποστήριξη των Καταδρομέων και την υποβοήθησή τους για ομαλή επάνοδο στην πολιτική ζωή, εν συνεχεία δε για τη διαφύλαξη της μνήμης και διαίωσιση των κατορθωμάτων και επιτευγμάτων των Καταδρομέων, ιδίως με την ανέγερση μνημείων: «Για να μην λησμονηθούν αυτοί που θυσίασαν τα νιάτα τους για την Ελλάδα» ήταν η έγνοια του. Και κοντά στους Καταδρομείς, Η Μάννα του Στρατιώτου, οι δύο πρώτοι νεκροί της Αεροπορίας μας (Εφέδρος Ανθυπολοχαγός Αργυρόπουλος και Οπλαρχηγός Μάνος), ο Επισμηναγός Βαλωνάκης (Διοικητής της 336 Μ.Δ.). Όταν κάποτε συζητούσαμε το κατορθώμα του Μητρολέξη στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο, τόσο ενθουσιάζτηκε από το γεγονός αυτό, που έθεσε σκοπό του να εντοπίσει την τοποθεσία στην περιοχή Λαγκαδά - που προσγειώθηκε το χτυπημένο Ιταλικό βομβαρδιστικό και το ΠΕ-ZENT-EA του ατρόμητου δικτύου του Μητρολέξη, για να στήσει εκεί ανάλογο μνημείο. Δυστυχώς ο πρόωρος θάνατος του σταμάτησε αυτή την προσπάθειά του, προσωρινά μόνο, γιατί εμείς, οι απολειπόμενοι, έχουμε ηθική υποχρέωση να συνεχίσουμε το έργο του.

Θα άξιζε, ακόμα, να σημειωθεί ότι, προ τετραετίας, όταν παλαιοί αλεξιπτωτιστές από πολλές χώρες οργάνωσαν ομαδική πτώση, σαν μορφή έμπρακτης υποστήριξης της ελληνοικονομίας της Μακεδονίας, ο Δημήτριος Ράπτης αν και είχε περάσει τα 70, πραγματοποιήσε την ίδια μέρα -δύο άλματα από α/φ C-130. Αυτό ήταν χαρακτηριστικό όχι μόνον της άριστης φυσικής καταστάσεώς του, αλλά και της αδάμαστης θελήσεώς του.

Η ΑΕΡΟΛΕΞΗΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ που ένιωσε για πολλά χρόνια την ενδοσυϊώδη και θερμή συμπαράστασή του, σε συνδυασμό με την διακριτική παρουσία του, συμμετέχε στον πόνο της οικογενείας του και ευχεται να χαρίσει ο Θεός σ' αυτούς την πολυπόθητη παρηγοριά, στον δε εκλιπόντα να είναι ελαφρό το χάρμα της μακεδονικής γης, που τον σκέπασε. «Καλό σου ταξίδι Μπάμπια - Μήτσου, Αιτέ».

ΧΡ. ΠΑΠΑΖΑΦΕΡΙΟΥ

ΣΗΜ. Σ.Ε.: Ο αείμνηστος Ταξίαρχος Δημήτριος Ράπτης, ήταν γιος Ζαγορίσας από την Ελλάδα, της οικογενείας **Μάνθου**. Ο πατέρας του από Χουλιαράδες Τζουμέρκων. Ήταν δεμένος με το χωριό της μάνας του και το Ζαγόρι γι αυτό και συνδρομητής του περιοδικού μας. Στην οικογένειά του και τα δικά μας ειλικρινή συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΙΧ. ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΣ

Γόνος της μεγάλης Παπικιώτικης οικογενείας των Πρωτοσυγκελλαίων. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Πάπικο.

Τελείωσε τα εγκύκλια μαθήματα στη γενέτειρά του, τη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων και κατόπιν τη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών. Διορίστηκε καθηγητής και υπηρέτησε σε διάφορα Γυμνάσια και Λύκεια.

Παντρεύτηκε την Ελευθερία Τριανταφυλλίδη από τη Θεσσαλονίκη, επίσης καθηγήτρια.

Απέκτησαν δύο θυγατέρες, την Μαρία και την Όλγα· η Μαρία μάλιστα πριν από λίγες μέρες πήρε το πτυχίο της Γυμναστικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης, χαρίζοντας έτσι στον αείμνηστο πατέρα της ένα από τα καλύτερα δώρα, χαρά και ικανοποίηση.

Ο Δημητράκης διεκρίνεται για την επιμέλεια, την εργατικότητα, την εντιμότητα· είχε ήθος.

Ήταν πράος, ανεξίκακος, ποτέ του δεν θυμωσε, δεν πείραζε κανέναν, δεν κρατούσε κακία σε κανέναν, ακόμη και σ' αυτούς που καταφανώς τον αδικούσαν.

Ήταν λάτρης της ιδιαίτερης του πατρίδας, του Παπικού. Κανένας άλλος τόπος δεν τον τραβούσε τόσο, όσο το χωριό του.

Μόνο στο Πάπικο άνοιγε η καρδιά του. Δεν χόρταινε να το βλέπει. Να μιλάει με όλους τους συγχωριανούς του, να ενδιαφέρεται γι' αυτούς, να ρωτάει με αγάπη πως είναι.

Τυπικότερος στις κοινωνικές του σχέσεις και υποχρεώσεις. Ανελλιπώς στη γιορτή μου μου τηλεφωνούσε και μου ευχόταν χρόνια πολλά, ακόμη κι όταν όλοι με ξεχνούσαν, ο Δημητράκης με θυμόνταν, έστρω και αν εγώ ξεχνούσα κάποτε να τον αντευχόμην.

Αγόγγιατα πέρασε τις μόρες της ζωής, και δεν ήταν λίγες: Πίστευε στο Θεό και απ' Εκείνον έπαιρνε θάρρος και δύναμη και μάχονταν στη ζωή.

Με την πρόωρη αναχώρησή σου αγαπητέ Δημητράκη, η οικογένειά σου έχασε το στηρίγμα της, τον στυλό της, οι φίλοι σου και οι συγχωριανοί σου έναν υπέροχο άνθρωπο-συμπαράστατή κι εγώ έναν εξαιρετό φίλο.

Εύχομαι ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή σου «εν τόπω χλοερών, εν τόπω αναψύξεως, ένθα απέδρα λύπη, πόνος, στεναγμός, αλλά ζωή ατελεύτητος», στους δε δικούς σου να δίνει και κουράγιο, για ν' αλαφραίνει ο βαρύς πόνος τους.

Αιώνια σου η μνήμη Δημητράκη!

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Πάπικο, 26 Μαΐου 2002

ΑΡΗΣ Σ. ΣΑΡΚΑΣ

Πριν λίγο καιρό έφυγε για πάντα από κοντά μας ένα ακόμη εκλεκτό τέκνο του Ζαγοριού, ένα επίλεκτο μέλος της εν Αθήναις παροικίας των Τσεπελοβιτών. Ο καρδιολόγος γιατρός Άρης Σάρκας γιος του Σοφοκλή και της Ειρήνης Σάρκα της γνωστής και αγαπητής σε όλους κυρα-Ρηνιώ. Μεγαλωμένος μέσα σ' ένα αρχοντικό περιβάλλον, όπου δέσποζε η μορφή της γιαγιάς του Ευδοξίας Φλώρου σπουδάζει ιατρική και διακρίθηκε ιδιαίτερα ως καρδιολόγος, γράφοντας πλήθος μελετών και ανακινώντας και υπηρετώντας στα καλύτερα νοσοκομεία των Αθηνών. Απλός, καλосουσάτος, ταπεινός, αγαπώσε, δεχόταν και εξυμνετούσε με προθυμία όλους τους χωριανούς του και γενικότερα τους Ζαγορισίους. Αγαπούσε με πάθος το Τσεπέλοβο, ρωτούσε για όλους κι ήθελε τώρα πια ν' ανεβαίνει συχνότερα στο χωριό. Τα τελευταία χρόνια, χτυπημένος άδικα απ' τη μοίρα, προσπάθησε όλα να τα ξεπεράσει και πάλεψε τη σκληρά. Όμως η καρδιά του τον πρόδωσε και έφυγε για τη γειτονιά των Αγγέλων.

Ίσως εκεί νάναι πιο καλά, ίσως βρει εκεί τα αγαπημένα του παιδιά, ίσως να φύγει η θλίψη απ' το πρόσωπό του. Όλοι εμείς, που τον αγαπήσαμε, θα τον θυμόμαστε για πάντα κρατώντας για οδηγό την καλοσύνη του και τη λατρεία του για το Ζαγόρι και το Τσεπέλοβο.

Ας είναι ελαφρύ στ χώμα της Αττικής γης που τον δέχτηκε στην αγκαλιά της και η μνήμη του αιώνια.

ΓΙΩΡΓΟΣ Δ. ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ

Φιλόλογος
Άνοιξη του 2002

ΕΛΕΝΗ Ι. ΖΩΗ

Η Ελένη Ζώη, σύζυγος του αγαπητού μας συμπατριώτη και Προέδρου του Συλλόγου Ζαγορισίων της Λάρισας, Γιάννη Ζώη, έφυγε από τη ζωή την ημέρα της Μεγάλης Παρασκευής στις 3 Μαΐου 2002. Κηδεύτηκε την ίδια μέρα στην Καρότσα, τόπο καταγωγής της, όπου εκεί είναι όλοι οι δικοί της, αδελφοί, αδελφές, ανειψίοι, ανειψιές και πολλοί άλλοι συγγενείς.

Υπήρξε αφοσιωμένη σύζυγος και δημιουργική, γεγονός που η απουσία της βαρύνει πολύ τον συντρόφον της ζωής της, αγαπητό μας Γιάννη.

Την συνόδευσαν από τη Λάρισα ο Γιάννης, και ο γιος της Άρης Ζώης και φίλοι τους.

Προχθές ακόμα στις 9 Ιουνίου την Κυριακή έγινε το μνημόσυνό της με τη συμπλήρωση 40 ημερών από το θάνατό της στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Καρότσας. Δόθηκε συνεπώς η ευχέρεια να παραστούν και από τη Λάρισα αρκετοί συμπατριώτες και φίλοι, τιμώντας τη μνήμη της Ελένης.

Εμείς, αισθανόμεστε, σαν χρέος να δημοσιευθεί το γεγονός αυτό απο το περιοδικό «Το Ζαγόρι μας». Η απώλεια για τον αγαπητό μας Γιάννη, φίλο και συμπατριώτη είναι μεγάλη. Του συμπαράστεκόμαστε στον πόνο του και τον συλλυπούμαστε για μια ακόμη φορά και ευχόμαστε ο Ύψιστος να αναπαύσει την ψυχή της Ελένης του. Ας είναι ελαφρύ το χάρμα που την σκέπασε.

Λάρισα 12 Ιουνίου 2002:

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΜΑΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΦΕΤΣΟΣ

Τα θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια κι από το «Ζαγόρι μας»
Η Συντακτ. Επιτροπή

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΣΟΥΔΕΝΑ
Θάνατοι

— Στις 18 του Ιουνίου, πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό του ο Κώ-

στας **Δεμάτης**, σε ηλικία 82 ετών.

Στη γυναίκα του, τα παιδιά του, το εγγόνιο του και σ' όλους τους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

— Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα η **Αγαθή Φωτιάδου**. Μια ακόμη αρχοντοζαγορίσια μας έφυγε κι ένα ακόμη σσάκι βουβάρηκε.

Στα παιδιά της τη Μυρτούλα, το Σπύρο θερμά συλλυπητήρια.

Γιώργος - Ελένη Δούβλη

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ

Συγχαρητήρια

— Η **Αλεξάνδρα Φάφα** εγγονή του Δημητ. και της Αλεξάνδρας

Φάφα πήρε το πτυχίο Οικονομικών Επιστημών από το Αριστοτέλειο

Πανεπιστήμιο Θεσ/νίκης και στις 21/5/2002 έδωσε τον όρκο της

μπροστά στις πρυτανικές αρχές. Ευχόμαστε καλές παραπέρα σπουδές και επίσης καλή επαγγελματική

οι αποκατάσταση. Οι παππούδες Δημήτριος και Αλεξάνδρα Φάφα από Γρεβενίτι.

Οι γονείς Τάσος και Μαρία να την χαίρονται.

«Το Ζαγόρι μας»

Συγχαρητήρια

— Συγχαίρουμε τον αγαπημένο μας ανηψιό **Βασίλη Τζόκα**, για την απόκτηση πτυχίου της Γυμναστικής Ακαδημίας. Τις καλύτερες ευχές μας για επαγγελματική και οικογενειακή ευτορία.

Οικ. Νικολάου Κύρκου

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Αρραβώνες

— Δεν θα μπορούσε να είναι ποιαστικά διαφορετική η εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των επίσημων αρραβώνων της

Σίσους **Γκέλμα** και του **Θανάση Λιόντου**, που πραγματοποιήθηκε στο πολυτελές εξοχικό κέντρο της

Βαρυμυτιώτης στην Αθήνα, στις 18 Μαΐου 2002.

Δεν θα μπορούσε γιατί το μεράκι της διοργάνωσης της εκδήλωσης τόσο από τη μεριά των παιδιών, όσο και των γονιών τους, ήταν πραγματικά Τσερβαριώτικο.

Και έτσι εξελίχτηκε το ολονύκτιο γλέντι που το χαρήκαμε όλοι αρνάτστα.

Μα πιο πολύ χαρήκαμε το γεγονός πως δύο πανέμορφα τσερβαριώτσοι, απόδημοι δεύτερης γενιάς, έδωσαν αμοιβαία υπόσχεση γάμου, τρώοντας τη λαϊκή ρήση «Ταύπατο από τον τόπο σου...»

Τους ευχόμαστε: «Καλά στέφανα και οι επιθυμίες τους να γίνουν πράξη»

Στους γονιούς Πάνο και Μάγδα Λιόντου, Φώτη και Βούλα Γκέλμα και ιδιαίτερα στον Παππού Αθανάσιο Λιόντο ευχόμαστε: «να ζήσουν και καλά στέφανα»

Πάκης και Νίκη Γκογιάννου

— Το Σάββατο 18/5/2002 στην Αθήνα αρραβωνιάστηκε ο **Αθανάσιος Παναγ. Λιόντος** με την εκλεκτή της καρδιάς τους **Σίσσυ Φώτη Γκέλμα**. Τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

Ο παππούς Αθανάσιος Λιόντος, Η θεία Γιαννούλα Γκογιάννου

Γάμοι

— Το Σάββατο 6/1/2002 στη Θεσσαλονίκη έγιναν οι γάμοι του **Αθανάσιου Τσελεπιδή** με την εκλεκτή της καρδιάς του **Εριφύλλη Νικολάου Βλαντή**. Τους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι και στους γονείς τους τις ευχές μας να ζήσουν τα παιδιά τους.

Ο παππούς Αθανάσιος Λιόντος Η θεία Γιαννούλα Γκογιάννου

— Στο **Θανάση Τσελεπιδή**, γιο της Νίκης Λιόντος και του Σαράντη Τσελεπιδή και την αγαπημένη της καρδιάς του **Έρμυ**, που τέλεσαν τους γάμους τους την 1-6-2002 στη Θεσσαλονίκη, ευχόμαστε: «να ζήσουν και καλούς απογόνους»

Πάκης και Νίκη Γκογιάννου

Θάνατοι

— Στα μέσα Ιουνίου πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα η **Πηνελόπη Σολωμού-Βεργόπουλου** σε ηλικία 84 ετών. Στα παιδιά και τα εγγόνια της, στα αδελφία της και όλους τους συγγενείς της, θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

Συγχαρητήρια

— Συγχαίρουμε τον αγαπημένο μας ανηψιό **Βασίλη Τζόκα**, για την απόκτηση πτυχίου της Γυμναστικής Ακαδημίας. Τις καλύτερες ευχές μας για επαγγελματική και οικογενειακή ευτορία.

Οικ. Νικολάου Κύρκου

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Αρραβώνες

— Δεν θα μπορούσε να είναι ποιαστικά διαφορετική η εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των επίσημων αρραβώνων της

Σίσους **Γκέλμα** και του **Θανάση Λιόντου**, που πραγματοποιήθηκε στο πολυτελές εξοχικό κέντρο της

Βαρυμυτιώτης στην Αθήνα, στις 18 Μαΐου 2002.

Δεν θα μπορούσε γιατί το μεράκι της διοργάνωσης της εκδήλωσης τόσο από τη μεριά των παιδιών, όσο και των γονιών τους, ήταν πραγματικά Τσερβαριώτικο.

Και έτσι εξελίχτηκε το ολονύκτιο γλέντι που το χαρήκαμε όλοι αρνάτστα.

Μα πιο πολύ χαρήκαμε το γεγονός πως δύο πανέμορφα τσερβαριώτσοι, απόδημοι δεύτερης γενιάς, έδωσαν αμοιβαία υπόσχεση γάμου, τρώοντας τη λαϊκή ρήση «Ταύπατο από τον τόπο σου...»

Τους ευχόμαστε: «Καλά στέφανα και οι επιθυμίες τους να γίνουν πράξη»

Στους γονιούς Πάνο και Μάγδα Λιόντου, Φώτη και Βούλα Γκέλμα και ιδιαίτερα στον Παππού Αθανάσιο Λιόντο ευχόμαστε: «να ζήσουν και καλά στέφανα»

Πάκης και Νίκη Γκογιάννου

— Το Σάββατο 18/5/2002 στην Αθήνα αρραβωνιάστηκε ο **Αθανάσιος Παναγ. Λιόντος** με την εκλεκτή της καρδιάς τους **Σίσσυ Φώτη Γκέλμα**. Τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

Ο παππούς Αθανάσιος Λιόντος, Η θεία Γιαννούλα Γκογιάννου

Γάμοι

— Δύο χωριανοί μας παντρεύτηκαν το Μάιο, τον ανοιξιάτικο μήνα των λουλουδιών.

Ο **Στράτος Ράπτης**, γιος του Γιάννη και της Μαίρης, ιδιωτικός υπάλληλος παντρεύτηκε στη Λαμία, την εκλεκτή της καρδιάς του, **Φωτεινή**, που τελείωσε τη Φιλοσοφική και εργάζεται στην εφημερίδα «Ηπειρωτικός Αγών». Οι συγγενείς του γαμπρού πήγαν απ' τα Γιάννενα και την Άρτα με τ' αυτοκίνητά τους. Οι φίλοι του Στράτου παρευρέθηκαν στην τελετή κι έβγαλαν χιλιάδες φωτογραφίες. Μετά την τελετή, ακολούθησε γλέντι με κλαρίνα. Το βράδυ όλοι οι συγγενείς του γαμπρού διανυκτέρευσαν σε ξενοδοχείο της πόλης και επέστρεψαν την επόμενη μέρα.

Ο Αριστίππος (Άρης ή Πίπης) Μπλανάς παντρεύτηκε στο χωριό τη Γερμανίδα Χριστιάνα, εκλεκτή της καρδιάς του. Ο γάμος έγινε στη γραφική εκκλησία του Αγίου Αθανασίου, εκκλησία που ανοικοδομήθηκε το 1858, βρίσκεται σε ύψωμα μέσα στο χωριό και την ανεβαίνεις περνώντας ένα πλακόστρωτο καλντερίμι. Κι όταν φτάσεις ψηλά βλέπεις κι αγναντεύεις όλο το χωριό, το καταπράσινο δάσος και όλο το γύρω τοπίο. Μετά την εκκλησία ακολούθησε γεύμα στην ταβέρνα του χωριανού μας Πάνου στη Βίτσα. Οι γερμανοί συγγενείς της ύψους φιλοξενήθηκαν σε καταλύματα του χωριού.

Ο Πίπης είναι γιος του Κώστου Μπλανά και της Σταμάτως απ' τους Μηλιώτες και είναι εγκατεστημένος στο Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με υποτροφία για να κάνει διδακτορικό στο

Βερολίνο. Είχε τελειώσει δάσκαλος στη Βελιά. Μετά συνέχισε και τελείωσε με άριστα το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Ιωαννίνων. Έπειτα έφυγε με

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Διά της παρούσης μου επιστολής θέλω να ευχαριστήσω μέσω του αγαπημένου μας περιοδικού «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» 1) Τον Ζαγορίσιο, από το Καπέσοβο φίλο του χωριού μας Βύρωνα Βαρζώκα, για την προσφορά ποσού 240. 2) Την Δοβριανίτισσα Σταθούλα Κρανά, για το ποσό των 100. 3) Τον αγαπητό μας φίλο και κοντοχωριανό μας Θεοφάνη Τσάνο, για 100. 4) Τον Πολύβιο Καρρά από το Μανασσή έμπορο χρωμάτων για την προσφορά χρωμάτων 5) Επίσης ευχαριστώ όλους τους ΑΝΩΝΥΜΟΥΣ που προσέφεραν προσωπική εργασία, χρήματα και υλικά, για τον Ιερό και άγιο σκοπό της επισκευής του εξωκκλησίου του Αγίου Αθανασίου Ασπραγγέλων.

Εύχομαι ο Άγιος Αθανάσιος να είναι ο πολιούχος των Ζαγορισίων και ο προστάτης όλων όσων επισκέπτονται τον όμορφο τόπο μας.

Με αγάπη
Δημήτριος Κομπάρος

— Εις μνήμη του αποβιώσαντος χωριανού μας Ελευθερίου Πανατζή οι συγγενείς και φίλοι του πρόσφεραν για τις ανάγκες της εκκλησίας μας τα παρακάτω χρηματικά πόσα: Ο Πολύβιος Δάλλας Ε50, η Φιλομήλα Μπάσιου Ε 50, ο Γαβριήλ Παπαναστασίου χρηματικό ποσό, η Μαρίνα Γιαλαμαδάκη Ε 50, και ο Σπύρος Πανταζής Ε 50.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή θερμά τους ευχαριστεί.

ΕΛΑΤΗ

— Ο Σύλλογος Νέων Ελάτης ευχαριστεί θερμά την οικογένεια Ιουλίας — Ηρακλή

ΔΩΡΕΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

— Η οικογένεια Ηρακλή Θεοδώρου στη μνήμη του γιου τους Στέφανου, που τόσο πρόωρα έφυγε για πάντα από τη ζωή και τη θερμή αγκαλιά τους, κατάθεσαν το χρηματικό ποσό των εκατό -100- ευρώ για την εκπλήρωση των σκοπών του περιοδικού «το Ζαγόρι μας».

Θεοδώρου για την προσφορά ενός αρκετά σεβαστού ποσού στον σύλλογό μας, εις μνήμη του γιου τους Στέφανου που χάθηκε άδικα και μας λείπει πάρα πολύ.

Σύλλογος Νέων Ελάτης

ΚΗΠΟΙ

— Η Κα Ιωάννα Δέρβα, ο γιος της Περικλής Δέρβας και η κόρη της Εφλένη κατέθεσαν το ποσό των 50.000 δρχ. στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Κήπων εις μνήμη Κων/νου Δέρβα.

Η Ε.Ε. ευχαριστεί.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Η κ. **Τίνα Δογορίτη** εις μνήμη της Δέσποινας χήρας Γεωργίου Παπαϊωάννου, πρεσβυτέρας, κατέθεσε Ε 60 διὰ τας ανάγκες του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Παπίγκου.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

— Η κυρία **Φρειδερίκη Τζούρδα**, προσέφερε εις τον Ιερό Ναό Αγίων Αποστόλων εις μνήμη του αγαπημένου της συζύγου Νέστωρα Τζούρδα Ε150.

— Εις μνήμην του εξαδέλφου Μιχαήλ Γενναδίου Ε 70

— Τιμητική εισφορά στην εφημερίδα το Αγαπημένο μας Ζαγόρι, 30 €

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

— Ο κ. **Γεώργιος Παπακωστίδης** κατέθεσε εις τον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου το ποσό των Ε100 εις μνήμη των γονέων του.

— Η **Ελπινίκη Τσόλη** ποσό Ε 10 στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου εις μνήμη των γονέων του.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ε 60

Δημητρίου Καρατζά Ηρώ
Τζιόβα Καλομοίρου Ιωάννα
Anna Lichen Tziona

50 €

Νίκος και Ουρανία Μαντιά

30 €

Τζαμπούρα Σοφία
Πολυχρονιάδου Αθηνά
Καζαντζή Γλυκερία
Οικονόμου Έλλη
Μάστακας Νικόλαος

20 €

Τσοτρόπουλος Γεώργιος
Κώστας Ιωάννης
Φερεντίνος Κοσμάς
Πολύζος Νικόλαος
Φωτεινή Αμαλία
Δέρβας Δημήτριος
Στάρα Μαγδαλινή

15 €

Καλύβας Γεώργιος
Αρχιμανδρίτης Βασίλειος
Μασούρα Ανδρομάχη
Μασούρας Ιωάννης
Μασούρας Κων/νος
Τσένη Καλλιρόη
Τσίναβος Σπύρος

10 €

Κολόμβου Άννα
Μωκάκου Αθηνά
Κωνσταντής Απότολος
Ματσόπουλος Κων/νος
Τσόντζος Ηλίας
Καναβέλης Αθανάσιος
Δήμου Σοφία
Τσαούση Έρρικα
Τσαούσης Λεωνίδας
Τσαούση Βαγγελή Ρένα
Γκρουϊδης Σωκράτης
Στεφοπούλου - Βλαχοπούλου
Ισμήνη
Σουλής Νικόλαος
Πολύζου Ελένη
Λέκκος Ιωάννης
Δέρβα Ιωάννα
Γουνόπουλος Χριστόδουλος
Πιστιόλης Χαράλαμπος
Τζιόβα Δουλάμη Φωτεινή
Τσουμάνης Χρήστος
Αποστόλου Άδμητος
Ζήση Ελένη
Ζήσης Γεώργιος
Ζήση Δήμητρα

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Η κ. Οικονόμου Έλλη στη μνήμη του κ. Μίσιου Δημητρίου, 150 €

— Η κ. Ράπτη Δ. Ρωξάνη στη μνήμη του συζύγου της Ράπτη Δημητρίου 100 €

— Η κ. Τζούρδα Φρειδερίκη 30 €

— Ο κ. Κωνσταντής Απόστολος 15 €

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★
Ιδιοκτήτης - Εκδότης:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ
2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
3. ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
4. ΖΑΡΙΑΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
5. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
6. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ
7. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
8. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
9. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
10. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
11. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
12. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ

★

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ
Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.
Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ
Αργυριών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τηλ. 27.105

★

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,
εμβάσματα:
Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26.266
Ιωάννινα 45444
Κατώτερη ετήσια
συνδρομή 10 ΕΥΡΩ
Ευρώπη 30 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

★

Διεκπεραίωση:

ΣΥΛΒΙΑ ΓΚΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ
Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπίρη)
Τηλ. 20.544 - 27.845
Ιωάννινα 454 44